Масса а мехкошкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

56 (4498). ШИНАРДИ, 11 МАЙ, 1971 шу. Мах 2 кап.

Газета арадувл 1923 шера денз

МАССАВА ЦХЬАН ДАГАРА ВОЛАШ

Укх деношка республика дуккхача препрнятешка, колхозашка, совхозашка хоржамашта хьалхара собранеш хул. Цига белгалбоех РСФСР а Нохч-Гlалгlай АССР-а Лакхехьарча Советашкен моттигерча советашкен депутаталла харжа кандидаташ.

Партен правительстван политикана шоаш чlоаггlа раьза болга хьахьекхар укх деношка хоржамашта хьалхарча собране гулбенна Наурски района «Красное знамя» колхоза къахьегамхоша.

Цар массава раьза а волаш хьаллаьцар «Советская Россия» совхоза коллективо СССР Министрий Совета Председатель Косыгин Алексей Николаевичи совхоза комсий бригада бригадир Писковацкая Зинаида Сергеевнан № 88 йолча Наурски хоржамий округе гlолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла бахийта кандидаташ беш бань соцам.

Цул тlехьагlа собране хинначар № 99 йолча Ищерски хоржамий округе гlолла Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йир цу колхоза толашагlйола доярка Килоева Люба.

* * *

РСФСР, Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советашкен моттигерча советашкен депутаталла харжа кандидаташ оттабара шоай хоржамашта хьалхарча собране хьатойтар Малгlабика района бурувдеттача балхий управлене коллектив дукха ха йоаццаш хиннача КПСС XXIV съезда решенеша хьинар чlоаггlа айдаь хилар а, цар барт чlоагlа болга а.

Укхаза къамаьлаш даьча бурувдеттача управлене партийни организаце секретара Ф. Щукина, управлене начальника заместитела В. Воронкина, снабжене начальника М. Мальсагова, иштта кхычар предложенегlа массава раьза а волаш хьаллаьцар Оздоев Исмаlалий Къурейш № 879 йолча Назрановски хоржамий округе гlолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат веш Г. Ахриева цlерагlча Наьсарерча «Электроинструмент» завода коллективо бань соцам.

Цул тlехьагlа собране гулбеннараша Малгlабика горсовета депутаталла бахийта кандидаташ белгалбаьхар. Царна ба бурувдеттараш Эсмурзиев Хьамида Шарпуддин, Горобцов Петр Федоровичи, слесарь Булгучев Бориса Хьамид, лаборант - коллектор Финогенова Татьяна Ивановна.

* * *

А. Шерипова цlерагlча Грозненски нефтемаслозаводе хоржамашта хетаяь хьалхара собрани хилар. Цига белгалбаьхар Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен моттигерча советашкен депутаталла бола кандидаташ.

— Вайна массанена дика йовзаш а республике сий деш а я завода установка начальник, Социалистически Къахьегама Турпал, КПСС XXIV съезда делегат Летковская Таисия Борисовна, — — аьлар завода слесара А. В. Агеева. — Ший болх санна депутата декхар а цо сийленца кхоачашдергхиларах се тешаш воландаь цох Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат е предложени лу аз.

Цо могаяь кандидатура собране хиннараш массава раьза а волаш хьаллаьцар — № 16 йолча Андреевски хоржамий округе гlолла Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йир Летковская Таисия Борисовнах.

* * *

Укх деношка хилар Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоза къахьегамхой хоржамашта хьалхара собрани а. Цига къамаьлаш даьча совхоза директора А. Т. Харикова, бригадира Д. Алхастова, болхлочо Т. Тарахова, кхычар собране хьаллаьцар предложени № 881 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гlолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла депутат ве аьнна «Гойтинский» совхоза коллективо яь решени.

Цул тlехьагlа № 56 йолча Новосельски хоржамий округе гlолла Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла яхийта кандидаталла оттайир совхоза сома бешамий болхло Гапаева Исраила Медан.

«Чечингпромстрой» объединене коллективо хоржамий шоай хьалхарча собране Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла оттавир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретарь Боков Хьаклаьша Хьажбикар.

Чакхъяьннай Грозненски Iилматохкама института хоржамий хьалхара собрани. Укхаза Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вир цу института директор Дорогочинский Акивий Зиновьевич.

В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектива собране Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йир № 1 йолча цеха оператор Астахова Надежда Степановна.

Хоржамашта хетаьча шоай хьалхарча собране гулбеннача «Терек» яхача фирма къахьегамхоша Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вир республика кхерамзлен пачхахьалкхен комитета председатель Жигалов Василий Ильич.

Производственно - товарни контора технологаша шоай собране Нохч - Гlалгlай республика Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йир № 1 йолча цеха оператор Феденко Валентина Семеновна.

Хоржамашта хетаяь Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хиннача собране Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидат вир «Грознефтехимзаводы» яхача объединене начальник Пальчиков Гаврила Федорович.

Грозненски радиотехнически завода коллективо хоржамашта хетаьча шоай собране Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йир Амирханова Паьтlамат.

Гlишлой механизаци еча управлене болхлоша, гlулакхерча наха шоай собране Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат ваьв Нохч-Гlалгlай гlишлошьеча управлене начальник Чудаков Николай Матвеевич.

ЭРГАЯЬККХЕ ТОАЕ ГОЙТАРА АГИТАЦИ

Берригa идеологически болх къахьегамхошта КПСС XXIV съезда материалаш дlайовзийтара тlаберзабаьб хlанз республика ерригача предприятей, колхозий, совхозий партийни организацеша. Цар шоай керттера гlулакх лерхl парте хьалхашка оттадаь декхараш берригача къахьегамхошта дlадовзийтар, уж кхоачашдара коллективаш оарцагlъяхар. Цу гlулакха lалаьмате боккха лоархlам болаш да дика кийчъяь гойтара агитаци хилар.

Республика дуккхача партийни организацеша КПСС XXIV съезд болх бе йолаеннача денношке а оарцагlъяьлар гойтара агитаци тоаяра, къаенна лозунгаш, плакаташ, шиташ lо а доахаш керда дараш хьалдетта эттар. Дика латт из гlулакх, масала, «Красный молот», ГАРО заводашка, швейни объединене предприятешка. Укхаза даим кердайоах гойтара агитаци, коллектива декхарашца ювз. Цар партийни организацей собранешка, парткомий заседанешка каст-каста увттаду гойтара агитаци тоаярах дола дешаш.

Гойтара агитаци пайдане хургйолча тайпара вlаштlехьъяккхара доккха новкъостал лоаттаду предприятей партийни организацешта лаьрхха цу гlулакха КПСС райкоме вlашагlъеллача методически Совето. Из болх мишта латт хьожаш тlахьожам лоаттабу, эшачарна практически новкъостал ду Совета членаша. Парте съезд чакхъяьнначул тlехьагlа лозунгий, плакатий керда тематика кийч а яь районе массанахьа гойтара агитаци эргаяккхара дукха хlама даьд цар.

Во латтац из болх Грозненски, Гудермесски районашка а. Цар предприятешка, колхозашка, совхозашка хlанз доахка лозунгаш, плакаташ КПСС XXIV съезда решенешта пропаганда еш, пхе шера план кхоачашъяра, РСФСР а Нохч-Гlалгlай АССР а Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка деча хоржамашта кийчо яра, тlаийна социалистически декхараши бlаьстан балхаши ханал хьалха кхоачашдара къахьегамхой тlахьехаш да.

Цхьабакъда массанахьа а дац гlулакхаш иштта. КПСС XXIV съезд болх чакхбаьккха яьнна кхо кlира ха яьнна йоллаше хlанз а къаденна лозунгаш, плакаташ lо ца доахаш а кердалараш кийчlара сих ца луш а йола партийни организацеш кlезига яц республике. Цу тайпара ледарлонаш го йиш а кхыметтале республика столица цхьаццайолча моттигашка а. Старопромысловски шоссе Заводской района организацеш йолча гонахьа дукха соахкара плакаташ, лозунгаш, щиташ доахк. Цу района нефтеперекачивающи станце В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача ден сийна предприяте коллективо тlаийна социалистически декхараш доахкар хlанз а хьалтеха. Тамашийна хете а нийслуш да цхьаццайолча моттигашка КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра тlахьехаш дола плакаташ а. Вlалла цар чулоацам ца хьоабича а саг бlарахьажа безам хургбоацача тайпара тишденна, бlехьденна да цхьадараш.

Цу тайпара кхоачамбоацараш да Малгlабика, Надтеречни, Урус-Мартана, Ведана, Советски районий къаьст-къаьстача организацешка, боахамашка. Хан-ханнахьа эргадахац цига сийлен Доскаш, пятилетка хьалхарча шера тlаийна социалистически декхараш массанахьа хьалтеха баьннабац.

Иштта тесса из болх битарах цхьаккха а бехкаало хила йиш яц. Партийни, профсоюзни организацеш кхетадеш хила еза шоаш беча идеологически балха наьха хьаькъала а цар уйлашта а воздействи яра гойтара агитаци мел лоархlаме я. Наха юкъе беча политически балха лоархlаме форма я гойтара агитаци. Мелла дукха лекцеш, беседаш, занятеш ярах бокъонца эффект йолаш хургбац идеологически болх бlаргкхеттача хьалтеха тахан хьалхашка латта декхараш дувцаш хьокхамий доска, фотовитрина ца хуле.

Юртарча юкъхьанцарча партийни организацеша гойтара агитацена эгтара чlоагlагlа теркам тlабахийта беза ха я хlанзаръяр. Пун чулоацам съезда решенеш дlайовзийташ, уж кхоачашъяра коллективаш тlахьехаш хила беза, дукхагlа хила деза кхашкара балхаш ханнахьа чакхдахара, производства эффективность лакхъяра, къахьегама овсарле айяра, дисциплина тоаяра тlахьехаш дола лозунгаш. Хlара боахама керттера декхараш ларде а лувцаш оттаяь хила еза цар тематика.

КПСС горкомаш, райкомаш цахадlаш хьожаш хила еза шоай организацешка гойтара агитаци хан-ханнахьа эргайоахий, цун чулоацам хано дlалехарашка хьежжа лакха бий. Цу хьакъе парна эшаш дола методически а кхьдола а новкъостал де декхарийла я уж.

Из болх вlаштlехьбоаккхача хьинаре дакъа лаца дезаш я городийи юртийи культпросветучрежденеш. Училищашкара, клубашкара, библиотекашкара из гlулакх довзаш бола дукха нах оарцагlбаха йиш я партийни организацей.

Хlанз республика кхашка шера балхаш лаьржача хана цигарча станашка, бригадашка механизатораштa хьалхашка латта декхараш дlадовзийташ, кердадар, хьалха латтарий опыт шерра йоаржаеш, балха темпаш сихъяра нах оарцагlбоахаш хила еза гойтара агитаци. Хlара денна кхаш леладераша баь болх хьагойташ хила деза хьокхамий доскаш, каст-каста арахеца еза молнеш, пенгазеташ.

КПСС XXIV съездо тlаийна программа — советски наха эгтара чlоагlагlа эшача гlулакхий программа. Хlана берригача идеологически болхлой декхар тlагlертта парте планаш кхоачашъелга политически lалашделга да. Из боккха лоархlам бола политически организаторски болх чакхбоаккхача шерра пайда эца беза гойтара агитацех.

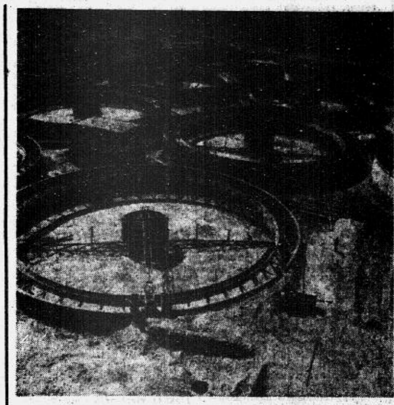

Город Еревана промышленни предприятешкарен коашкарен арауха 600 эзар совгlа кубически метр хий чакхдаргда хьалъеш латта хьалхара аргlа укх шера йистеяргйолча аэраце станце хиш цlендеча гlирсашка гlолла!. Из эксплуатаце дlаяларо дика хьалаш хулийтаргда Раздан яхача хи чура флорен фаунен толаме дегlаехара.

Сурта тlа: аэраце станце юкъхьнна а щозлагlа а хий хьаlийта стстойникаш.

Э. Исаакянен Г. Багдасарянен сурт. ТАСС фотохроника.

Ах шера план кхоачашъяьй

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра ерригa шоай торонаш оарцагlъяьхай Грозненски бурувтохара балхий управлене цхьоалагlча районни инженерно - диспетчерски служба бурувдеттараша. Социалистически яхье яьнна бурувдеттарий бригадаша кердача къахьегама толамашка кхувл служба коллектив. Ер шу доладелча дена цо теха бурув 6650 гаргга метр я. Из хул планагlа лаьрхlачул 500 метр гаргга дукхагlа. Уж толамаш дахара яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а лелаеш, хlанзлехьа бурув тохара хьалхарча ах шера план кхоачашъяь бурувдетта бригадаш я № 1 йолча цу РИДС-е. Царех я служба карара кара тела Шебайранх лелаю бурувдетта мастер А. Г. Мау керте латта бригадеи А. Кулаева кулгалду бурувдетта бригадеи. Хlанзлехьа итташ метраш бурув техад цар июль бетта чотах. Иштта дика къахьегаш ба И. М. Прiймака кулгалдеча бригада бурувдеттараш а. Бурув тохара пхе бетта задани кхоачаш а яь, хlанз июнь бетта чотах бурув тохаш я из.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КХАШКАРА БАЛХАШ ДИКА ЛЕЛ

Доккха зе дир соахк пачхахьалкхенна Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозо. Лакха социалистически декхараш тlа а ийца къахьег цу боахама кхаш леладераша укх шера. Цар лаьрхlад хlара гектара тlара план 18 центнер йолча 20 центнер кlаи мукхи, план 30 йолча 33 центнер хьажкlаш чуя.

Уж декхараш кхоачашдеш ба хlанз кхаш леладераш. Ялата лаьрхlа гурахь 2600 гектара тlа дlаднйнача кlина самолетаца подкормка яьй. Гербицидашца обработка еш латт сомий бешамашта. Шин- кхаь дийнахь чакхбоаккхаргба из болх.

Бlаьсти юв культураш дlайийна баьннаб механизатораш. Доакъара 100 гектара тlа кен, 181 гектара тlа вlашагlъяьь горохи кени, 300 гектара тlа горох хьогге а дlайийнай. Дlадахача шерашка цхьан оагlорахьа дlаювра из культура. Иштта дlайийна горох йоачано, михо атта lойожайора, чуяца хала хулар. Укх шера тхьо процент дукхагlа фу а тоссаш, урагlеи лхорагlеи, йийра горох. Иштта йийча михо а догlо а атта lойожац из.

Хlанз хьажкlаши шекара свеклан дlаювш ба совхозе. Шекара свекла 600 гектара тlеи хьажкlаш 870 гектара тlеи юв укхаза. Дика кийчдаьд уж культураш дlаювш дола лаьтта: гурахь эвба аьхад. хlара гектара тlа йиъ-йиъ центнер суперфосфати шишша центнер калийни тухи кхоачийташ минеральни удобренеш тайсай. Цул совгlа 120 гектара тlа органически удобренеш ехкар. Дерригача кхашка lан замалахь lайна тlоздал бlаьстан юкхье дlакъайлай. Цул тlехьагlа хьажкlаш ювча лаьттана трактора тlехьа пхорагlа рельс а тесса планировка яьй дlаювча хьажкlий квадраташ нийса хургйолаш. Хlанзлехьа 540 гектара тlа хьажкlаши 410 гектара тlа шекара свеклан дlайийнай боахама механизатораш. Белгалдаккха доагlа хьажкlий фуца цхьан хlара гектара тlа цаl-цаl ах центнер гранулировании суперфосфат а тоссаш дlаювлга. Дика бу из болх механизатораша Амархаджиев Шахlида, Ильясова Сайде, Бугаев Шахlида.

Шоай балха нормаш хlара денна 120—130 процент кхоачашъю цар.

Иштта оарцагlбаьннаб совхоза механизатораш укх шера шоаш тlаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДУКХАГlА А ДАХА, ДИКАГlА А ХИЛИЙТА УСТАГlАН ДУЛХ

Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совете

Вай республика хьалашка дулх дукхагlа дахара гlулакха боккхача лоархlаме хила дезаш да жа леладелга. Цхьабакъда колхозашен совхозашен бизза пайда эцаш устагlан дулх дукхагlа дахаран дикагlа хилийтаран йолча шоай торонех. Устагlан дулх укх тlеххьарча пхе шера дукхагlа даьккхадац, доаккхаш долча дерригача дулха юкъе цо лоацa дакъа 20 процентал кlезигагlа да.

Районийн боахамийн цхьаболча кулгалхоша бе боагlача тайпара мах бац устагlан дулх даккхара, битъа чо бола тха дахара леладеча же шоллагlча даькъера, лоадамбоаца продукци лоархl цунах. Иштта харцахьара уйла хиларо дуккхача моттигашка цlенхаштта кхоачамбоацараш хилийтад хьайбай боахама цу даькъе.

Шелковскойи цхьайолча кхычен районий боахамашка укх тlеххьарча шерашка дукха кlезигдалийтад жерч. lулащта юкъе цар лоаца дакъа къаьст-къаьстача колхозашка 30—35 процентага кхоачаш кlезигденнад. Уйла кlезигагlа ю lоахарий кхедара. Дуккхача lулашка тlехьаpa къоастадеча хана 18—22 килограмм мара дозал хилаш lоахарий. Дукхагlа йола яркаш цхьа шуи ах шуи даьннача хана тоьал ондаьнна хилац, хlаьта из бахьан долаш кхыметтел товарни боахамашка а переяркаш дукхагlа юхейтанза ца боалаш хул. Цу дерригача хlамаша жа леладара эффективность лохъю. Из никъ лелабеш дола боахамаш lоахарий кlезига хьыхилийта даьннад, цхьан жийна лоархlаш доакха устагlан дулх кlезигдалийтад цар.

Дуккхача боахамий кулгалхошеи специалисташеи бокъонца кхетадац, жа lула дикагlа йола структура цунна юкъе жерa дукхагlа хилча хулга, тlаккха жерчаша lоахарий хьалхагlа меду, продукци а дукхагlа йоаккхаргйолга, жа леладарга дlадахийтар дукхагlа юхаметта а оттаргдолга.

Ца доаккхаш къаьстта дукха дуc дулх кlезига дозал дола, тишденна жа пачхахьалкхенна дулха лаьрхlа дlателар бахьан долаш. 1970 шера Наурски района колхозаша дулха лаьрхlа дlачуденнача жа 50 процент гlийла дар. Шелковской районерча колхозаша дlачуденна жа юкъера лаьрхlата 34 килограмм мара дозал доацаш да, хlаьта царех 37 процент дараш гlийлел геттара гlийлен хиннад. Доадаме хьалхагlа жа кхоабилга во вlаштlехьдаьккхад «Скотопром» трестa совхозашка. Кондиционни доаца жа дулха лаьрхlа дlачутеларо доккха зе ду боахамашта а пачхахьалкхенна а.

Колхозашкен совхозашкен шюртига юкъехкхуь. lай жерч дахкийтар санна йола прогрессивни метод, цу хана даьча lоахарaша даьгlенашкара доакъар дикагlа дуъ, дика ондадоал, хlаьта гуйра хьатlакхоачача хана доадича шортта дулх дургдолча дlакхаьче а хул. Из метод юкъейоалаяро новкъостал де деза устагlан дулх дукхагlа дахаран кийчаран.

Республика колхозашкеи совхозашкеи дулх дукхагlа доахилга битъа чо бола тха дукхагlа дахаран дикагlа хилийтаран зе даргдоацаш lалашде деза. Цхьабакъда, моттигаш гучаьннай битъа чо бола тха доаха жа леладеча хьалашка устагlан дулх боахамаша, цlенача фух дола жа леладеча хьалашка устагlан дулх дукхагlа дахара йолча торонех бизза пайда ца а эцаш, жерчех пайда эцара. lоахарий кхедара. чуоттадаь жа кхабара даькъе кхоачамбоацараш а хулийташ грозненски фух дола битъа тха доаха жерч вархl лерхl республикана районировании доацача ас битъа чо бола а кхыметтел морса а тха доахача же фух дола кошша. Цо новкъостал дац грозненски фух дола битъа тха доахача жа lул дlахо эргаоахаш тоадара, алхха битъа чо бола тlехдика тха дукхагlа дахара.

Шенхаштта кхоачамбоацараш долаш моттигаш я лоамарча а цхьайолча лоамашта юкерча а районашка жа леладара даькъе. Цу эсерча дуккхача боахамашка жа леладаро хlанз укх сакьата дерттlа пайда лац. Хlанз а белгалбаьккхабац цигарча районашка жа леладара хьадла лостам.

Министрий Совета хетачох, «Грозненский рабочий» оагlош тlа жа леладара даькъерча резерваех пайда эцара деша шерра дlахьа дагадийнначул тlехьагlа укх тайпара вывод е мегаргья: жа леладелга интенсивнегlа хилийтача, lула юкъера жерч дебадичеи царех пайда дикагlа ийцачеи, жерч lай дахкийталгеи кхыйола хьалха латта приемаши юкъехкхьача жа доажадеши чуоттадаьи дикагlа кхаьбача, племенной балха боарам лакхбича, республике доакъарий база ма могга чlоагlийча, лакхагlа класса битъа тха дахара нийсса цунна зе ца деши lалашде йиш я устагlан дулх дукхагlа доахилгеи дикагlа хилийтилгеи.

Доакъарий база чlоагlъяра, жа леладу фермаш хьалъяреи царех механизаци чреи ларда тlа же боахам интенсивнегlа лелабелга, тха дахара нийсса, ма могга дукхагlа а дикагlа дола а дулх доахилга lалашде деза юрта боахама Министерства, горрайисполкомаша, совхозий директораша, колхозий правленеша. Хlара жийна лоархlаш доакха дулх 1975 шерале 30 килограммал кlезигагlа доацаш хилийта деза.

Жерч дебадергдола гlулакх де деза. Республикерча Шелковской, Наурски, кхыча шаьрача ядача районашкарча ерригача колхозашкеи совхозашкеи lула структурацара жерч 1971 шу чакхдоалаш, кlезигагlа дале а, 45—50 процентага дlакхоачаде деза. Лоамарчеи лоамашта юкерчеи районий боахамашка же lула юкъе 55—60 процентал кlезигагlа доацаш жерч хилийта деза.

Дийна долаш эзача lоахарий, къаьстта а яркаш, тlехьара къоастадеча хана 28 килограммал дайгlа доацаш а цхьа шуи ах шуи доалача хана ондадаьннача жеца нийсдича 75—80 процент а долаши унахцlенеи уж хургдолаш хьалхеделга дикагlа вlаштlехьдаккха деза. Промышленни жа леладеча боахамашка lалашле деза переяркаш тlа-тlа дукхагlа кlезигъелга.

Сихъе еза жерч lай дахкийтарга доввлилга. хlаьта цу гlулакха кхы тlа а гlулакхаш чакхдаха деза жена доакъараш дукхагlа lалашдара, кашараши теплякаши хьалъяра.

Юрта боахама Министерство, «Скотопром» трест, горрайисполкомаш, юрта боахама управленеш, колхозий правленеш, совхозий директораш декхарийла ба жа чуоттадаь кхабара гlулакх овлангара денз тоаделга lалашде. Укх шера чуоттадаь кхоабаш чакхдаха деза дулха дlачудала лаьрхlа колхозийн совхозийн дерригa жа.

Казахски ССР-еи Ставропольски краеи чуоттадаь хьайбаш кхоабача боахамий опытагlа «Скотопром» тресто вlаштlехьдаккха деза колхозашеи совхозашеи дулха лаьрхlа дlачутела жа доажаделгеи чуоттадаь кхоабилгеи.

Чуоттадаь кхоабаш жа дорстаделга устагlан дулх сихха дукхагlа дахаран дикагlа хилийтаран дола керттера хьал лоархlалда. Дулха лаьрхlа гlийлиген дайгаи жа дlачутелга доал ца хилар, дулха ресурсаш алсамъяхара хьашташтa доккха зе делга лоархlалда.

Юрта боахама Министерствана тlадиллад республика лоамаи колхозашка а хlаьта иштта Наьсарен, Ачхой-Мартана, Сунженски районий совхозашка а жа леладелга малагlча хьал тlа да хьожилгеи укх шера 1 июль хьатlаотталехьа цу боахамашка жа леладара лостама, районировании фуи, технологе хьакъехьара предложенеш хьачулулгеи. Предложенеш кийчъеча хана теркалдоалда боахама lалама - климатически хьалаш а республика лакхача лоамашкарча даьгlенех жево бизза пайда эцанза барг ца хилар а.

Жа боахама леррагlа интенсификаци чакхъяхарцеи устагlан дулх дукхагlа дахарцеи цхьана даим йоакхо е еза вай республикерча грозненски породах долча битъа тха доахача маьхерча lула тха продуктивность дlахо эргайоалаш тоаяреи лакхъяреи. Хьалхашка декхар оттаде деза, укх таргарча шерашка Шелковскойи Наурскии районий боахамашка юкъера лаьрхlача доаккхаш дола тхаи цун дикали «Шелковский», «Червленные буруны» яхача племенной совхозий боарамга кхоачаеш лакхъяра. Алхха битъа чо бола тlехдика тха дукхагlа даха деза.

Мегаргдоацаш лоархlалда грозненски фух дола жерч Наурскии Шелковскойи районаш а хlаьта иштта Малгlабика района «Кавказ» колхоз а юкъейоагlача битъа чо бола тха доаха племенной жа леладелга чlоагlа дегlаденача зоне ах битъа чо болаши морсеи тха долча кошша промышленни хьисапе аьрхl лехкилга.

Лакхболба районировании фу леладара план бокъонца кхоачашъяра хьалхара колхозий, совхозий, районий кулгалхойи специалистийи бехктоххам.

Юрта боахама Министерство, республикански госплемстанци декхарийла я битъа чо бола тха доаха жа леладеча зоне районировании фух доаца кой арахьара тlакхувлара цига царех пайда эцаран чlоагlагlча тайпара тахьожам оттабе а цу гlулакха бехка барашкара лирагlча тайпара жоп хьадеха а, цу лоархlамеча гlулакха тlа пачхахьалкхен дисциплина толхаяь моттиг ца кхийсъялийта а.

ТlЕМ ТlА БАЙНАРАШ ДАГАБЕХА

...9 май. Тlем тlара цlа ца боагlаш бисараштa дегlа памятникаш дийнделча санна дар цу дийнахь. Цига сийрдагlа йоаг цlаккха йовргйоацача хlанз вайна улув боацарий, моастагlа эша а ваь котало яккхар духьа лийгарий сийлен цlераш.

Город Грозне къилбаседехьара йист. Кортамукъале йоаккхаш байнача тlемахошта дегlа памятник дагlа укхаза.

Венокаш йохк КПСС обкомагара, Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумагара, Министрий Советагара. Памятникагахьа болх мехкдаьтта чакхдоахараш, гlишлошъераш, дешархой, педагогаш, студенташ.

Венокашта тlагlолла хьерчача ленташ тlа даь йоазош да: Шоана карагlдаьннараш цlаккха а дицлургдац», «Сийле хийла лийгарий» «Даим дийна долча шоана».

Фашистски Германи эша а яь Котало яьккха 26 шу дузача цу дийнахь венокаш яхкар вай столица ерригача районашка, городашка Назране, Малгlабике, Гудермесе, Орджоникидзевски, Наурски Ищерски станицашка, Ведана, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, кхыча юрташка.

С. ВОРОНИН.

ПАРТИЙНИ ДОШ ДОАРЖАДЕРАШ

КПСС XXIV съезда парте ЦК еннача Отчетни доклада тIа белгалъьча, экономически социально - культурни гIулакхашта дегIаахара, халкъа вахара хьал тоадара шеррача программа республика къахьегамхой дегаш уравттаду 1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола Директиваш кхоачашъяра керда резерваш торонаши лахара.

Октябрьски революце орден леладеча «Красный молот» завода коллективо толаме кхоачашдаьд укх шера хьалхарча квартале тIайийна хинна социалистически декхараш.

Парткомо, юкхьанцарча партийни организацеша, болхлой хьинар тIагIертта беча организаторски балхаца кхетаме цхьана тар а деш, къахьегаме керда толамаш доах.

Завода парторганизацена дика хов, моллагIа проблемаш кхоачашъелга бухсоццача кхьчача нахах, цар кхетамах, хьинарах, деналах, хIаране шиъ декхар кхетадарах тийша долга. ХIьта керттерча дакъе из долла хIама вIаштIехьдоал идеологически балха боарамга, коммунисташ балха участкашка нийса дIатарбарга, кадраш хьахаржен царна кхетам бален харга хьежжа.

Коммунистически кхетам балара коллективана юкъе беш бола болх айбергбола бакъ фактор я КПСС XXIV съезда документаш. Съезда материалашта пропаганда ярен уж дIайовзийтарен болх йIаьхкхача хаина лаьрхIа а хIанзе денз хадданаен кIоаргген беш а ба, завода ерригa коллектив чу а лоацаш.

Заводе съезда материалаш дIайовзийтара болхлошта хьалхашка беседаши докладаши еш, лекцеш ешаш ва 112 агитатор, 60 политинформатор, 72 лектор.

Цеховой парторганизацешка агитаторийи политинформаторийи инструктивни совещанеш яьй, хIаьта парткомо КПСС ЦК XXIV съезда еннача Отчетни доклада разделех лекцеш а ешаш семинар яьй, методически хьехамаш даьд.

Завода керттерча экономиста К. А. Готске политинформаторашта еннай кердача пятилетке завод мишта хургья хьахьокхаш йола цифраши даннеши. Цу доллача хIамаша политинформаторашта агитаторашта торо еннай хаьдда къамаьл де, къаьстта а укх темах лаьца: «Къахьегама овсарле — керттердар».

Политинформатораша коммунисташа К. Емельяненкос — модельни коммунистически къахьегама участка начальника, С. Бабушкина—№ 15 йолча цеха вокхагIволча мастера, Р. Долженкова—№ 1 йолча цеха вокхагIволча мастера, М. Торчинова—№ 7 йолча цеха начальника, Л. Негянске — № 2 йолча цеха начальника, кхычар шоаш беседаш еча хана белгалдоах, болх беча хIара моттиге къахьегама овсарле лакхъяр — производства а берригача халкъа боахама а эффективность лакхъергйола керттера хьал хилар. Из я кердача пятилетке общественни производствана юкъе хIаране шиъ къахьегамца лоацача дакъага хьежжа советски нахага кхоачаргдола рузкъаш алсамдалара лард а керттера геранти а.

КПСС XXIV съезда материалаш дIайовзийтара балха юкъе хьинаре дакъа лоац завода агитатораша а. Коммунисташа агитатораша В. Козловскаяс — пхелагIча цеха электродни участка мастера, К. Неофиде — шолагIча цеха мастера, К. Кулигина — № 13 йолча цеха мастера, А. Даниленкос — № 14 йолча цеха слесара, кхыча агитатораша шерра дIайовзийт производстве хьалха латтариш опыт, къахьегама овсарле лакхъергйола резерваш лахара новкъостал ду, съезда сийна заводе лелаьча яхьа итогех дувц.

Агитатораша чIоагIа теркалъю къахьегама овсарле лакхъяра тIаерзаяь болхлоша тела предложенеши замечанеши. Заводе болхлоша чIоагIа лоархIаш ба агитатораш, хIана аьлча уж шоаш а ба хьинарча къахьегамца хьокхам толаш. Царгара хьехам эца боагIа массе тайпара специальностеш, ханаш йолаш бола нах. ХIаьта уж царна хьехамиен гIулакхацен новкъостал де оарцагIа а боагIа.

КПСС XXIV съезда политически лоархIамах, экономически социальнии маIанах дика духтIавоаккхаш дувцаро новкъостал ду коммунисташта уж материалаш заводерча хIара болхлочон гIулакхерчон маярра кхетаяра.

Заводе еча беседай, докладий, лекцей идейно - теоретически боарам лакха хиларо, практически декхарашца уж айхха ювзаро, дог тешадеш хиларо болхлошта дег чу йоссаю шоаш предприяте дай хилара уйла.

Заводера дукхагIа бола политинформатораш лакхера образовани йола нах ба, хIаьта агитатораш — юкъерен юкъера специальни образовани йолаш. Уж ба цехий начальникаш, мастераш, вешта аьлча предприяте инженераши техникаши. Царех тийша я кулгалдара стиль, коллективашка вIаши новкъосташха леладу гIулакхаш тоаделга. Болхлой коллективера дика психологически климат — къахьегама овсарле лакхъергйолчен барт тайна къахьегама коллектив вIашагIтехаргйолчен лоархIамеча факторех цаI. Къахьегам дика вIаштIехьбаькха, производственни дисциплина чIоагIа йола, болхлой барт тайна коллектив лоархIаш я заводе 12-ча цехера КПСС XXIV съезда цIерагIйола, коммунист - агитатор Баранов Александр керте латта слесари - сборщикий бригаден цунца яхь лелаю цу цехера коммунист - агитатор Чернозубов Александр керта латта слесарий-сборщикий бригаден.

Цу бригадай коллективаш керттерча дакъе къонача болхлоех латт. Коммуниста А. Чернозубова бригаде школашка, техникумашка, вузашка дешаш 70 процент болхлой ба. Бригадир ше мехкдаьтта института йилагIча курсе дешаш ва. Дешаро болхлой кхетам шербу, лакхъю цар профессионально говзал, къахьегамен общественно - политически хьинар.

Субботнике дакъа лоацаш хиннача кхо эзар совгIча саго 86 эзар сома маьха продукци хьаяьй, хIаьта кердача пятилетка фонде дIачуденнад 8860 сом.

КПСС XXIV съезда материалех лаьца партийни комитето, политинформатораша, агитатораша, берригача коммунисташа беча хьехамен организаторски балхо юкхера а дика беркат лу: берригa болхлойи инженерно - техническ и балхаш дераши, цар хьаькъал, знанеш, творчески инициатива, къахьегама хьинар оарцагIдоах пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Пятилетка заданеш кхоачашъеца юкъе завода хIара болхлочоа, инженера, гIулакхерча сага шиъ моттиг, шиъ цхьапие план бIаргагусйола гIулакх де гIерт юкхьанцара парторганизацеш.

Цу гIулакха теоретически конференци йир укх темах лаьца: «Общественни производства эффективность лакхъяр — парте экономически политика юкъмоттигера проблема», хIаьта иштта завода болхлоша къахьегача цехашка выступленеш йир пединститута преподавателашен Iилмахошен.

КПСС ЦК Отчетни доклад, ЦК Отчетни докладах йола съезда Резолюци, съезда кхыйола решенеши материалаши дIайовзийтилгеи Iомаелгеи лакхача идейни боараме а хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIадерзадаь а хилийтар, парте белгалъяь планаш хьинаре къахьегарца мара кхоачашъюлургйоацилга завода берригача болхлоша, инженераша, гIулакхерча наха кхетадергдола гIулакх дар — иштта да агитатораша, политинформатораша, пропагандисташа, партийни дош чакхдоахараша лерхIар. Цу гIулакха тIаберзабаь ба парткома, юкхьанцарча парторганизацей берригa идеологически болх.

ДIахо чакхдоахаргдолча гIулакхашта XXIV съездо кийчъьча программа тIа советски наьха эгара сaготагIа дола хьашташ теркалду. ХIанз гIулакх сенах латт аьлча, из латт, парте программа кхоачашъярах, партийни комитетий берригa идеологически организаторски болх цу гIулакха тIаберзабарах.

П. ХОРОШИЛОВ,
КПСС Нохч - ГIалгIай обкома инструктор.

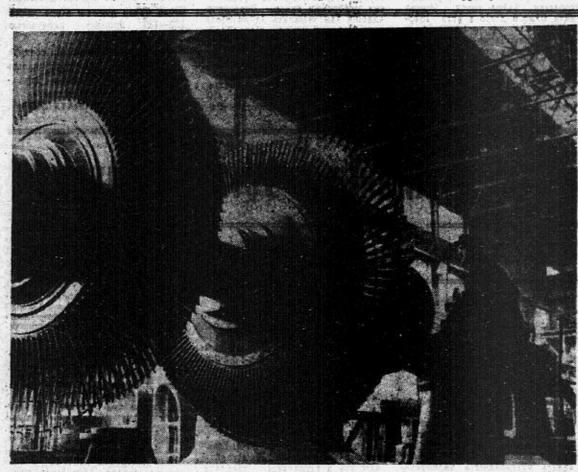

БОККХАЧА КЪАХЬЕГАМА— ЙОККХА СИЙЛЕ

ОЧЕРК

ДОККХА цIа да Владимир Георгиевич Бабукова дар. Из бIарго чулоацалургдолаш а е го баккха варгволаш а дац. Цун цIа из къаьна промыслаш я. Укхаза хьахжийнав из. Дерригa шиъ хьинар, знанеш, опыт, творчество промыслашта дIалу цо.

Бабукова да а хинав мехкдаьттахо. Инженер - мехкдаьттахо, промыслай а цул тIехьагIа трестий а кулгалхо хиннача шиъ даьца ваха бер долча хана хилар из «Октябрьнефта», Майкопа, цул тIехьагIа Грозне «Старогрознефта» промыслашка. ШIаккха а дог эккхаргдоацаш дезаделар цунна мехкдаьтта хьаж йоагIа довкъаш, аьлеш, безам тIабахар къахьегам безача, къонахчал долча, шоай хала професси, мехкдаьттахочун професси цхьанна хIамах а хувцаргйоацача наьха сатем боацача, баккъа сий долча къахьегама.

Къаьна промыслаш хIанз къона я, цIа тахан а хьалха хиннар ца а. Шоай къаьстта довзув дац цар. Лоалахарча Эльдарова, Горагорска, Гудермесса промыслашца дIанийнай уж. ХIаьта Малхбузен - малхбоален довкъашка Карабулакерча бурувдеттараша вышкаш уттаю хIанз.

ХIаьта цхьа ха яр, Владимир Георгиевича дика дагайоагIа из, малхбоалехьера малхбузехьа долхаш санна цаI шоллагIчоа тIехьа мугIарагIа гувнаш дагIача цхьан дукъ тIара мара старогрозненцаша мехкдаьтта ца лохаш а, ца доаккхаш а.

Цхьаь нгIар гувнаш тIа скважинаш. Институтера укхаза практике ухар цу хана Бабуков, из дар тIом а хилалехьа, бурувдеттарашцен промысловикашцен цхьана новкъа хулар, цун балха тIа нийслу кхоачамбоацараш. Скважина йоаккхар, хIаьта мехкдаьтта хилацар — хий хулар. Кхы а вогIа хулар цкъаза — кхача безача тIоанага кхоачалацар мехкдаьтта лохараш — ледара яр техника, технологи, опыт тоъацар. Цхьабараш шекбувлар — промыслаш лакъаш йоагIа, яхаш хабараш дувца баьлар.

— Зехьа сенна хьег къа, бух боацаш мичай гIувнаш? — Дерригa хьалдаьккхад!

Бакъда цу кхерабеннараштa духьал нийсбелар къарлургбоаца нах. ХIаьта иштта бараш дукха бар промыслашка, бурув деттача бригадашка, институташка. Царна юкъе вар къона инженер Бабуков а.

ХIанз 55 шу даьннача хана цунна хала да шиъ вахаре хинна хIамаш уж хиннача тайпара цаI шоллагIчоа тIехьа долаш дувца. Бакъда Владимир Георгиевича дагайоагIа из ха штурмовой денош санна. Да промыслай кулгалхо вар, вошен йишен дешаш а болх беш а дар — берригаш а мехкдаьттахой. Цудухьа каст-каста цар цIагIа дувцаш хулар хьалха промыслай хинна сий юхаметта мишта оттадергда яха дош.

Iаламо вIашка тоIадаьча тIоанашта кIалха Iайна лаьттагIа мехкдаьтта доаллаш хилар кхетадора геологашен керттерча специалисташен. Цхьабакъда цунна дIатIакхача везаш дар 1500—2000 метр кIоарга бурув тохилга цу ханарча техникацен технологецен дулургдоаца а специалисташ хьогаш а дола хIама дар.

Цхьабакъда дагалаьттар кхоачаш хилар. «Старогрознефть» промыслаш караерзайир. Уж дар дог гIоздаьккха денош, цу дерригача гIулакха юкъе дакъа лоацаш хилар Владимир Бабуков. Из духхьала ханна карагIдаьнна хIама мара дене а, цо наьха дог ураоттадаьдар, шоай говзалах бIубулийтабар, АргIа солени балкага яр. Лер лехарий Iуйла тIаувзар цо, цун ченашка фуд ха безам бар: хIаьта мелови отложенеш таханза яр. Цхьабакъда цу хана шийха даьха дог йоадир солени балкахIаьта а тIехьагIа старопромысловцашта корадоагIаргда цигара мехкдаьтта, мехкдаьтта бIарча форд корабоагIаргба!

Бакъда, хIанзарчоа Ташкале мехкдаьтта лаха болабелар уж. Из дар шоаткъалагIа шераш чакхдоалаш. боккхача тIемо яь човнаш ерзаеш советски паччахьалкхе яьллача хана. Халкъа боахама эшар мехкдаьтта, дукха эшар мехкдаьтта, из старогрозненцаша дела а делар. КIеж йолаелар хIаьта Ташкале. Цу хана болх беш вар Владимир Георгиевич а. Мехкдаьтта лехараша цхьана хийла бийса йоаккхар цо скважине, каб ца еш. ГIулакх низкъала эттача, промысловикашца цхьана уйла йора лаьттагIара сихагIа а дукхагIа а мехкдаьтта даккхара. Йоккха кIеж еттаи мехкдаьтта хьаухилга цу хана керда хIама мадарий, хIаьта шиъ оамал йола лаьттан че карнерзае иштта атта дацар.

КIеззига тIехьагIа, Ташкала ше къаьстта йола мехкдаьтта доакхха трест а хинна дIаэттача, Владимир Георгиевичах «Старогрознефта» керттера инженер хилар. Цу хана хилар цун вахаре хIанз а цунне диццлуш доаца цхьаькха хIама а.

— Москве Iовийхар со, мехкдаьтта промышленноста Министерстве. Со вахар.

— Главка технически отдела начальникалла оттавеш ва хьо,— аьнна хоададир Министерстверча кадровикаша.

— Сон?! Скважинаш тIара, диначча гIулакха тIара ваккха гIерт шо! ГIоргваи!

— Хьо тамаше саг ва. айя Москве вахарг ма вий хьо, йоккха пост хург ма йий хьога, — раьза ве гIертар Министерствера бараш.

— Езац сона йоккха пост, со промыслашка ваьнвав, чх аз. ТIаккха тIагIертар сона:

— Оаха раьза хулийтаргва хьо. Укх сахьата министр волча гIоргва хьо, раьза ца хила ма гIорталахь.

ХIаьта министр вар нов. Байбаков. Бакъда, из волча вахийтанзар цо, со цун хьалхара заместитель Вартан Алексеевич Каланкаров волча вигар.

Кадровикашка ла а дийгIа, аьлар цо:

— ХIана хьаувзаву оаш саг? Промыслашкара шиъ гIулакх мадезий цунна, болх байтал цига.

— Иштта цу хана денз болх бу аз, — аьнна дийца ваьлар Бабуков.

ХIанз, хIама ца эшшаш берригa барт тайна дезал, нана, воша, ши йиша, Москве болча хана а промыслаш па хилча вахар хеташ вац из. Боккъалдар аьлча из цаI хинна Iаш дезале иштта. Нана Москве яха массеи шу да. бакъда, хьалха санна, цунна шийх промысловски хет: «ГIанахьа духьал уттт сона Стари промыслаш», — йоах цо воIага.

ХIама ца эшшаш 21 шу да Владимир Георгиевич Бабуков управлене керттера инженер вола, цу хана чухь республика мехкдаьтта промышленность дIайолаьяьча районо бокхха гIа баьккхаб. Мехкдаьттахоша даьха толамаш Бабукова балхах дIакъоастаде йиш йолаш дац, цун къахьегама никъ нахаца цхьана баь ба. Из массаза а вахара ритме, цунца цхьан гIа боахаш ва, Царех цхьадараш дувцаргда вай.

...1963 шера дар из. Районе эгара гаьнагIарча моттиге 641 скважинана бурув тохаш яр Слюсарев Степана бригада. ШIаьхха мехкдаьтта кIеж техар. Эггара хьалхарча хайта из керттерча инженера. Из хатар дIадоаккхилга вIаштIехьдаьккхар цо.

ФукагIа дахкI лаьтта кIалхара мехкдаьтта араетта кIеж соцае магацар бурувдеттарашa. ХIаьта скважина эксплуатаце дIа ала ецаш яр. Пхе дени пхи буса къахьийтар мехкдаьттахоша кIеж соцае гIерташ. Юххера а турбашка гIолла резервуарашка дахийтар мехкдаьттен гази. Цу деношка ше кIаьдееннилга дIахойташ сагa вацар, керттера инженер а. Массане а юхь сийрда яьнаяр, гIад бахарца хьал ца кхоабелуш кулгаш кIаьдденна доллашехь юкъ лаьзашехьа: юхадийнлуш йоагIар къаьна Старопромысловски район кIоаргача горизонташкара эггара хьалха мехкдаьтта даьккхар цига. КIеззига ха яьнначул тIехьагIа Кремле парте XXIII-ча съезда аргIанарча заседане телеграмма яхьийтар Брагунски майдане мехкдаьтта чIоагIа кIеж техай, мехкдаьтта доалла керда моттиг гучаяьннай, аьнна.

Эпизодаш я уж. Уж йиша мала варгва, уж дагаеха мала варгва... Солени балкаца юкхе цхьа скважина яьккхаяр. Района малхбузехьа кIеж етташ дар мехкдаьтта, малхбоалехьа еттаргйий - теш цо?

Скважина техка а миштай хьожа а яьннай, коачало кIеж етт, хIаьта а Владимир Георгиевича дIахойт.

—ХIанз а кIеж еттац, хоам ма бе кепайоазонга.

Иштта ва из массаза а: долла хIама чIоагIа а нийса а. дерригa тIаккха мишта хьожаргва. Дикача къахьегама дика сий.

Торжественни сахьат. 8-ча пятилетке толамаш доахаш «Старогрознефта» управлене мехкдаьттахоша шоай низ кхо па беш баьча балха боагIа мах баьб. Цун коллективана Октябрьски революце орден еннай. Парте обкома хьалхарча секретара Семен Семеновича Апряткина. Управлене Шеча байракха тIа орден дIа а елле, Бабуков чIоагIа мархIа волл. Зале чIоагIа тIоараш тох.

ТIаккха Владимир Георгиевича района мехкдаьттахой цIерагIа къамаьл ду. Мехкдаьттахой балха боккха мах барах Коммунистически партенеи правительстванеи баркал а аьнна, йоах цо:

— ДIаяхача пятилеткагIа вай НГДУ шиъ дерригача кховзткъе бархI шера ца даьха толамаш даьхад. Цо пхе шера даьккха мехкдаьтта 21 миллион тонн я, аз хул цул хьалхарча пхе шера даьккхачул пхеза дукхагIа. КПСС XXIII съезда исторически решенеш кхоачашъеш, Старопромысловски района мехкдаьттахоша партийни организацей хьалхлеца хана хьалха, 27 августе, кхоачашйир пхе шера заданеш, планал совгIа 2,8 миллион тонн мехкдаьтта а даьккхар.

ИйслагIча пхе шера планах йолча КПСС XXIV съезда Директивех мехкдаьтта геттара дукхагIа даккха лерхI. Из даккха деза кердача майдашка меттел, къаьнача майдашка а.

Тха управлене кердача пятилеткагIа доаккхаргдола мехкдаьтта шоззеи ахаззеи дукхагIа хилийта а 50 миллион тоннага дIакхоачаде а лерхI.

Из декхар кхоачашдара вай коллектива дерригa творчески низаш тIадахийта, воай ерригa ресурсаш оарцагIъяха, производства структура эргаьккха тоае а къахьегам вIаштIехьбаккха а безаргба.

Иштта йоахар Владимир Георгиевича управленена Октябрьски Революце орден еннача хана. ХIаьта тахан Бабуковна шийна совгIат деннад — Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай цунна, йоагIаш енна цIи а я.

Б. ЧАХКИЕВ,
А. ЖЕЛЕЗНЯК,
журналисташ.

КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ ФЕРМАШКА

Республика хьайбаш леладеча фермашка укх шера биъ бетта баьча балха итог яьй. КПСС XXIV съезда паччахьбоахаши съездо болх беча ханен шерра социалистически яхь а йоаржаяь республика хьайбаш леладераша дика лакхйир хьайбашкара йоалха продукци.

ДIадахача шераца нийсдича укх шера биъ бетта дулха лаьрхIа хьайбаш эцилга 16 процент, шура яккхар — 17 процент, фуаш гулдер — 12 процент лакхдаьд. Шура дIаэцача пункташкеи молзаводашкеи 1 Мая дIаенна шура 23,3 тонн хилар. ДIадахача шера цу хана дIаеннача нийсдича 3,3 эзар тонн дукхагIа я из. Белгалдаккха доагIа дIадахача шераца нийсдича паччахьалкхенга йохкa шура вай республика ерригача районашка лакхъеналга. Къаьстта алсамъяьккхай паччахьалкхенга йохка шура Грозненски районе — 30 процент, Наурски районе — 33 процент, Шелковской районе — 24 процент, Урус-Мартана районе 20 процент.

Доахан дукхагIа хиларца дуззадена хинна ца Iеш, продуктивность лакхъяларца а дуззаденна да дIадахача шераца нийсдича укх шера йоаккха шура алсамъялар. Иштта, Наурски районе укх биъ бетта хIара Iаттагара 807 килограмм шура яьккхай. ДIадахача шера биъ бетта яьккхачуница нийсдича 200 килограмм дукхагIа я из. Цу ханаца нийсдича укх шера хIара Iаттагара 125 килограмм дукхагIа яьккхай шура «Гехинский» совхозе, «Горец» совхозе — 100 килограмм, «Гудермесский» совхозе — 64 килограмм. Цу тайпара доахангара йоаккха шура лакхъяь дукха боахамаш да вай республике. Уж толамаш дахар доахан дикагIа кхабарца, царна лоаттабу тIахьожам дикагIа вIаштIехьбаккхарца дуззаденна да.

Лакха хьокхамаш доахан чакхбаьккхар кердача пятилетка хьалхара биъ бутт коа тIара оалхазараш леладераша. ДIадахача шера хьалхарча биъ беттачул кхо миллион дукхагIа гулдаьд укх биъ бетта фуаш. Фуаш гулдарен уж паччахьалкхенга дохкарен ах шера план кхоачашъярах эггара хьалха рапорт деннараш Ачхой-Мартанеи Шелковскойи районий коа тIара оалхазараш леладераш бар. ДIадахача шераца нийсча укх биъ бетта Ачхой-Мартана къахьегамхоша паччахьалкхенга дехка фуаш 44 процент дукхагIа да. ХIаьта Гудермески района коа тIара оалхазараш леладерий декхараш 63 процент, Надтеречни района — 66 процент, Урус-Мартана района — 35 процент дукхагIа да.

Дика вIаштIехьбаьккхаб шоай болх Грозненски района коа тIара оалхазараш леладераша а. Ши миллион совгIа фуаш дехкад цар паччахьалкхенга укх шера биъ бетта, дIадахача шерарча хьалхарча биъ бетта декхарел дукхагIа.

Вай республика колхозий совхозий фермашкарча болхлой торо я хьалхарча шера плани социалистически декхараши толамца кхоачашде, хIаьта шерара плани социалистически декхараши кхоачашдара тешаме лард йолла а.

1971 ШЕРА ЦХЬОАЛАГIА МАЙ ТIАККХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЙОХКАРА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

(ах шера план проценташка)

	хьайбаш	шура	фуаш
Ачхой-Мартана	83	49	100,4
Ведана	125	—	72
Грозненски	69	53	76
Гудермесски	61	63	74
МалгIабика	76	56	89
Надтеречни	67	59	106
Наьсарен	76	58	69
Наурски	48	61	96
Ножай-Юрта	105	—	73
Советски	69	—	70
Сунженски	72	59	76
Урус-Мартана	78	61	76
Шаьла	68	66	69
Шелковской	50	68	116
г. Грозный	—	50	—
Ерригача республике	69	58	79

СВЕРДЛОВСК. Уральски турбомоторни заводе вIашагIйоллаш латт 100 эзар киловатт низ бола, паччахьалкхен дикала Знак енна теплофикационни Iанара турбина. Цу тайпара турбинаш халкъа боахама юкъейоалаярах укх шера 7 миллион сома эффективность хургья.

СУРТА ТIА: турбина ротора обработка еш ва коммунистически къахьегама ударник турбашъераша майна хьалха лелаьча яхье хьалха лаьтта токарь Г. Минин.

А. ГРАХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Темпаш лакхагIа хулийтаргья

КПСС XXIV съезда Директиваш кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш хьайоагIача Грозненски бурув тохара балхий управлене коллективо боккха толам баьккхаб. Планал совгIа 106 метр бурув а тохаш апрель бетта план 103,5 процент кхоачашъяьй. Балха тIа хьовзамаш а ца хулийташ бурув тохара сухал лакхъярах иштта овсаре къахьегаденнад барт болча коллективана. Цул совгIа бIеш метраш турбаш, дукха осташ, итташ тоннаш цемент, гематит кхояьй. Къаьстта дика болх беш хиларца белгалъяьннай А. Г. Мау начальник вола № 138 йола буровой.

Д. ГАБАЕВ.

Грозненски бурув тохара балхий управлене НОТ-а лабораторе начальник.

КЕРДА ПЯТИЛЕТКА: ПРОБЛЕМАШИ ПЕРСПЕКТИВАШИ

Советски энергетика: ТРИЛЛИОНАЛ ТIЕХ КИЛОВАТТ-САХЬАТ

Кердача советски пятилетка (1971—1975 шераш) 1030—1070 миллиардага кхоачаш электроэнерги яккха, болх беш йолча электростанцешка 65—67 миллион киловатт-сахьат яллал йола мощносташ болх бе йолаялийта еза.

АПН корреспондента СССР энергетикаи электрификацеи министрагара Петр Непорожнегара дийхар уж цифраш ювцилга а советски энергетика дегIайоалаярца дувзаденна долча цхьадолча хаттарашта жоп лулга а.

— Советски энергетика, моллагIа кхыдола дакъа а санна, — аьлар министра,—дегIайоагIа дIадахача шерашка мехка карагIдаьннарий ларда тIа. БархIлагIча пятилетка тхона йола керттера итог шиъ цифрах латт: вай электростанцей мощность 166 миллион киловаттага кхаьчай, хIаьта электроэнерги йоаккхилга — 740 миллиард киловатт-сахьатага! Нагахьа санна 1920 шераца, ГОЭЛРО план тIаийцача ханаца нийсдича СССР-е электроэнерги йоаккхилга эзари диъ бIаьзза лакхденнад! йоаккхилга 1400-зза лакхденнад! ХIанз советски энергетикана хIара шера тIаккхет ГОЭЛРО ерригача плана заданел ялхазза-ворхIазза дукхагIа йола мощносташ. Электроэнерги яккхара хьакъехьа СССР-о хIама ца эшшаш ткъаь пхиъ шера Европе хьалхарен дунен тIа шоллагIен моттиг лоац. ДIадахача шера СССР-е яьккхар хIама ца эшшаш Англи, Франци, Швеци, Малхбузен Германи цхьана хьанийцача яьккхар миссел электроэнерги.

Йоккхий энергетически системаш дегIайоалаяра, шоай мощносташка диллача рекордни йола гидроэлектростанцеш яххкара, хIаьта иштта теплофикаце масштабий, тока тIехлакха напряжени йола гаьна йолха лакхавольтни магистралаш яхкара, электрифицированни машинаькъаш дукхагIа хилара хьакъехьа советски мохк дунен лидер а хиша дIаэттаб.

ДIаяхача пятилетке яь йисте яьлар дунен тIа шийна нийса кхы йоаца Советски Союза европейски даькъа ЦаI йола энергетически система. 105 эзар совгIа киловатт ерригa мощность йола ялх бIаь совгIа электростанци болх беш я Москверча цаI йолча диспетчерски пульта тIара. Энергосистема чулоац Брестереи Ригереи дена Зауралье кхаччалца, Кавказера денз Къилбаседе кхаччалца йола Iалаьмате йоккха моттиг.

Кердача пхе шера планагIа дикка дукхагIа яккха лерхI электроэнерги. Сиха дегIаухаргья энергетически мощносташ, хьалъергья йоккхий электростанцеш — тепловой, гидравлически, атомни. Из кхетадеш да. Энергетика коммунизма материально - техническ и база керттерчарех цхьа ларда я. Из дегIаахара темпаегIа дукхача даькъе тийша я производства дерригача доакъошка хулаш йола прогресс.

Триллион совгIа киловатт-сахьат из я СССР-е ийслагIча пятилетке яккха еза лакхале! Фу маIан долаш я из цифра? Пхе шера йоаккхаш йола духхьал тIаккхета электроэнерги 300 миллиард киловатт-сахьат гаргга хургья. Из хул итт шу хьалха вай ерригача электростанцеша йоаккхаш хинначул дукхагIа (1960 шера 299 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги яьккхар) ХIаьта ийслагIча пятилетка хьалхарча шеррехьа а болх бе йолайолийтаргья ткъеста Днепрогэса нийса низ бола керда мощносташ (Днепрогэса мощность 660 эзар киловатт я).

— МалагIча тороний чотагIа легIалоагIаргда ийслагIча пятилетке электричество йоаккхилга.

— Керттерча даькъе хьалъергья тепловой электростанцеш, хIанз мехка йоаккхача электроэнерги пхе даькъах диъ дакъа цар доаккх Рязански ГРЭС, Костромски, Киришски (Ленинградски область), Рефтински (Урал), Лукомльски (Белоруссия) ГРЭС-аш санна йолча «Электричества фабрикашка» болх бе йолайолийтаргья керда мощносташ. Украине йизза болх бе йолалургья тепловой гиганташ йола Славянски ГРЭС, Трипольски, Ладыжински ГРЭС-аш. ИйслагIча пятилетке кхыча республикаша а лакхдергда шоай энергетически низаш: Казахстане хьалъяьяргья Ермаковски ГРЭС Узбекистане болх бе йолайолийтаргья Сырдарьински ГРЭС-а агрегаташ. Армене Разданска ГРЭС-а мощность лакхлургья; Туркмене болх бе йолалургья Марийски ГРЭС, Литовски, Эстонски, Молдавски ГРЭС-ай мощносташ лакхлургья.

ХIанз тепловой электростанцешка оттаеш йола агрегаташ йоккха мощносташ йолаш я. Энергоблокаши электростанцеш [illegible] йоккхагIа ма хул цар балха пайданра коэффициент лакхагIа хул. Дукхача станце [illegible] болх беш а 300 эзар киловатт йола [illegible]. Дукха ха [illegible] Славянски ГРЭС-е опытно - промышленни болх бе йолалийтай 800 эзар киловатт хула энергоблок. ИйслагIа пятилетка йолалуш мехка [illegible] хIаране мощность миллион киловатт хула ткъаь итт совгIа станци.

Кердача пятилетке [illegible] ергья йоккхий агрегаташ, йоккхаргья низ бола станцеш. ДIаяхача пятилетке эггара дукхагIа мощность 2 миллионни 400 эзари киловатт йола электростанцеш яь хиннале, ийслагIча пятилетке хьалъергья 3 миллионни 600 эзари киловатт мощность йола электростанцеш. Геттара йоккха 1,2 миллион киловатт хула энергоблок хьае кийчлуш ба вай машинашъераш. Костромски ГРЭС-е оттае лерхIача цхьан машина революци хилалехьа хиннача Россе ерригача электростанцей хинначул йоккхагIа мощность хургья.

— ХIаьта гидроэнергетика малагIа перспективаш я укх пятилетке.

— Уж йоккхий я. Нагахьа санна Волга, Кама, Днепр, Свирь санна долча хиша хIанзехьа а халкъа боахама дикка гIулакх дойя, хIанз мара караерзае йолаьяш СибарегIа, Юкъерча Азе, Дальни Востока хин низ бола артереш. Цунна цхьана гарггарча шерашка Волжско-Камски каскада тIаккхетаргья керда йоккхий ши гидроузел — Чебоксарски Нижне-Камский яраш. Хьалъеш я ДнепрогэсегIа шоллагIа аргIа, кердача машинни зале оттаергья бархI турбина. Станце мощность шозза совгIа лакхлургья.

Юхаювцаргья вай хIаьта СибарегIа. ИйслагIча пятилетке Ангаре болх бе йолалургья Усть-Илимски ГЭС-а хьалхара агрегаташ. Енисее уникальни мощность йолаш хургья дунен гIа эггара йоккхагIйола Красноярски ГЭС.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 11 май, 1971 шу.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

КПСС XXIV съезда пхе шера планах йолча Директиваш тIа аьлла: «Пятилетка шерашка арахецача гIишлон-материалийн боарам 1,4-за лакхболба, шерра арахецийла заводе кийчъяьча материалийн изделейи индустриальни конструкцеш, кхыйола материалаш...

Цу даькъе бехктоккхама декхараш хьалхашка латт Грозненски аьшкабетона конструкце завода коллективана. Из кхета а деш съездо хьалхашка оттадаь декхареш кхоачашдара хIанззехьа а 1971 шера йола мероприятеш белгал а яьха уж кхоачашъяра ший болх дIаболабаьб цо. Цу мероприятешта юкъе а укх шера арахеца еза напряженни аьшкабетона конструкцеш. Аьшкабетона конструкцешта эша арматура хьаяр сихдара производствана юкъейихьай автоматически ахавтоматически электросварка. Кийч а яь балха юкъейихьай арматура лоаца стержнеш кийчъергйола керда автомат. Завода новатораш, инженерно-технически болхлой хIанз творчески къахьегаш ба 24 метр хула аьшкабетона конструкцеш арахецаргйола гIулакх вIаштIехьдаккхара. Уж чIоагIа эшаш я промышленни объекташ хьалъеча, серийно арахеца долалургда мрамора бос бола кора санагIаш. Дукха ха йоаццаш заводе хьал а яь болх бе йолаялийтай центрально-компрессорни станци. Из бахьан долаш кулгашца ду хала балхаш дIа а доахаш дукхача производственни халача процессашта механизаци яьй. Республикерча гIишлошъерашта чIоагIа пайдане гIулакх да комплексни хьисапе заводера гIишлон материалаш дIаккхухьаргйола гIулакх цар вIаштIехьдаккхар. Цо торо хулийтаргья хьалъеш йола гIишлош сихагIа йистеяха.

Цу лакхе белгалъяьхача мероприятеша уж йизза чаккхъяьхача пачхаьалкхен боккха пайда хургба. ХIанзлехьа къаьгга гуш да из. Чаккхъяьхача цхьайолча мероприятеша торе хилийтай товарни продукци арахецарен продукцена реализаци ярен 4 бетта план хьалха кхоачашъе. Къахьегама овсарле лакхъяра шера тIайица хинна социалистически декхараш хIанзлехьа тIехккхоачашдаьд. Иштта тIехккхоачашдаьд пачхаьалкхен пайда бара шера тIайийца хинна социалистически декхараш а. Цу масалаша къаьгга хьахьокх завода коллективо керттерча экономически хьокхамий задани тIехккхоачашъец хилар.

Завода партийни организаце, профсоюзни организаце новкъостала болхлошта юкъе дукха политико-массовни кхетамен балхаш ду. ХIанз болхлой собранешка, коммунистически къахьегама школашка Iомаеш я КПСС XXIV-ча съезда материалаш. Заводе дикагIбола организатораш лоархIаш ба инженераш ин. Бывдин, Длугий, Карачинская, кхы дукха бараш а. Завода коа, клубе, цIеча уголокашка, производственни цехашка шоай ханнахьа эраяьха хийцай таханарча дено дIа ма деххара йола гойтара агитаци. КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIахьехаш йола призывеши плакаташ кIоарга чулоацам болаш я.

Завода кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша чIоагIа йоакхо ю хьинар кхо ца деш къахьегача болхлой. Социально-культурни мероприятей фонда чотах завода коа хьалъяьй 459 моттиг йола клуб. Цу чу я художественни кружокаша шоай болх дIаккхухьаргбола помещенеш, библиотека, кхыяраш.

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй завода болхлоша. Цар шоай деррига низаш гIадахийтад производства резервеех бизза пайда эцара, экономе режим чIоагIъяра. Цу гIулакха тIаерзаль заводе дукха хьажараш-конкурсаш хул. Керттерча даькъе завода коллективо чIоагIа къовсам лоаттабу балха ха кIезигагIа йоврглолаш гIулакх дара. Цхьадола кхоачамбоацараш нийслуш, оборудовани сеца латташ, хьалха хулаш хинна моттигаш дIаяхара, болхлошка прогулаш ца яйтара, уж балха тIа тIехь ца бувлийтара, хIара станокага биззача низаца болх байтара дукха балхаш чакхдоах завода кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. КIезига низ бола кранаш дIа а яьха цар метта боккха низ бола 7, 10, 25 тонн хьалайеш йола кранаш оттаяьй. Из бахьан долаш доккха дозал дола аьшкабетона конструкцеш арахеца вIаштIехьдоал завода коллектива.

Заводе цхьаккха болхло вац социалистически яхьа юкъе ца волаш. Царех 70 процент болхлой коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш ба, хIаьта 30 процент болхлой из сийлен цIи лелаеш ва. Социалистически яхье баьннача болхлоша даьхача толамашта ханнахьа итогаш ю профсоюзни организаце. Уж массанена дIадовзийт, хьалхара моттиг яьккхача цеха е участка коллективана совгIат лу, карара-кара тела ЦIе байракх лу.

Укх шера хьалхарча квартале даьхача толамий итогаш йича хьалхара моттиг а луш завода карара-кара гела ЦIе байракх хьожайир нов. Аракелов керте латтача деревообрабатывающи цеха коллективана. Цхьа моттиг нийслац цу цехе къахьегама производственни дисциплина толхаяь. ДIабахача апрель бетта хьалхара моттиг яьккхаб цо, бетта плани тIайийца социалистически декхараши 105 процент кхоачашдир болхлоша. Завода коллективо чIоагIа лоархIаши сийдеши я шоллагIча цеха нов. Вологуев керте латтача бетонщиков бригада коллектив, нов. Бабенкос кулгалду арматурщиков бригада, кхоалагIча цеха нов. Килачков керте латта бетонщиков бригада, кхыяраш. Юкъера лаьрхIача шоай смени нормаш 130—160 процент кхоачашъю цар.

Беттагара беттага дуккагIа хул завода балха тIа хьалха латтараш, новатораш. Уж хIанз цIераш яьха ваовзоацаш дукха ба. Царна юкъе а белгалбаьнна дика къахьегаш ба Октябрьски революце орден енна электромонтер А. А. Путилин, Къахьегама ЦIеча Байракха орден енна арматурщик Е. И. Бабенко. Знак Почета орден енна слесарь В. Ельмурзиев, «За трудовую доблесть» яха медалаш енна И. Д. Милькович, мотористка В. Вершанская, кхыбараш а.

С. ЧУХАРЕНКО.

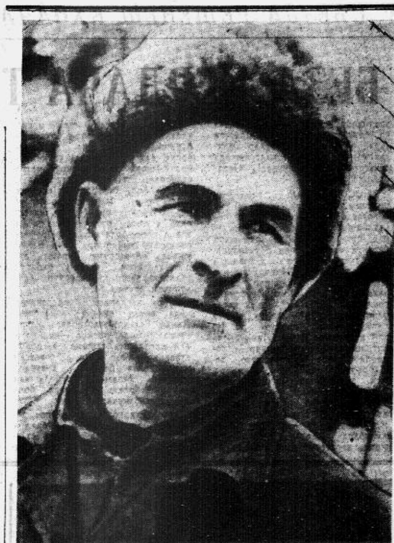

Цунна баркал оал

27 шу. КIезига зама яц из оага вахаре. Иззал ха я Удиев Вахас къахьегама никъ дIаболабаь. Цунах 12 шу да цо коа тIара оалхазараш лелаеча «Ермоловский» совхозе аьшна пхьоале болх бу.

МоллагIа оатхал еха юртбоахама машен сецача Вахa волча бовх механизатораш. Оатхал тоайича цунна баркал аьле юхаберз. ХIара денна йола задани 150 процент кхоачаш ца еш цхьа ди дIадахийтац гоаза кулгаш долча нов. Удиева. Цун болх белгал а боаккхаш аьшнапхьара еннай Юбилейни медаль, дукха «Сийлен грамоташ». Массехк гоазал я коммунистически къахьегама ударника. Эше из ва электросварщик, слесарь, шофер. ЦхьоалагIча Мая дозача ден сийна вахте а эгта хIора дийнахь ший задани цо кхоачашъю 200 процент гаргга.

СУРТА ТIА: Удиев Вахa.

Я. ЦУЕВА сурт.

КЕРДАЧА ХЬИНАРЦА

Парте XXIV-ча съезда материалаш дег тIара къоабал а еш Iомаеш ба тха района комсаш лелаераш.

Цу материалаша деташ гIоздаьхача района боахамий къахьегамхоша дош деннад нийслагIча пятилетка хьалхара шу толамца чакхдаккха. Денна дош кхоачашдара хIанзле а дукха къахьийгал цар. Ший ханнахьа кийчйир комсаш лелаяра эша техника.

Йоккха терко ю района партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша комсий бешамашка балхаш дикагIа вIаштIехьдахара.

Хьалха дукха дар кулгашца ду балхаш. ХIанз халагIа дола балхаш техникаца ду. Масала, гурахь комсаш дIакъовлаш а, бIаьстан юхье уж юха хьаеллаш а бойх беча дукха нах эшар. Укх шера уж хала балхаш ду къаьсттача агрегаташа.

Тха района хьалашка цу агрегаташка дикагIа болх байтара дукха кердадараш юкъехкувл рационализатораша. Цар хьалхенца балха юкъейовлайир феца комсаш хьаеллаш йола машинаш. Цу гIулакхо торо хилийтай комсий гаьнаш яIара а, хьалъехара а шпалераш тоаяра а цхьабола болхлой мукъабаха.

Къаьстта белгалбаха безам ба са «Наурский» винсовхозера толашагIа бола механизатораш новкъостий Гринниченко, Ковалев, Веденеев, кхыбараш. Лоаццача хана шоай агрегаташца цар гучаяьхар 1700 гектар комсаш.

1,5 гектар комсаш гучаяха езаш я агрегата норма. Бакъда, 5 гектар уж гучаяьха механизатораш ба совхозе. Балха тIкъаь дийнахь хIаране 80 гектар комсаш гучаяхар боккха толам ба.

Совхозе дика латт джагIа болх бераштa совгIаташ телара гIулакх. Нагахьа санна балха 20 дийнахь 50 гектар комсаш механизаторо гучаяьхача цунна премена 150 сом ахча лора. Цу тайпара совгIаташ тийнад дукхача механизаторашта.

ХIанз районера ерригa комсаш лаьтташ кIалхара хьаяьхай, хьалъйийхкараштa гувнаш даал, комсаш еIай. Дика къахьегар цига болхлоша А. Иванченка, Р. Сорокинас, З. Кублевас, М. Умаровас. 150 комсага яIа езача 900—1000 га йоI царех хIаране. Иштта дика йоакхо ю укхаза шпалераш тоаяра, хиш декхара.

Къахьегамхой безам белха тIабахийтара боккхача лоархIаме да цар хьашташ кхоачашдар. Бешамашка балхаш дерашта лоаттабу бIайха кхача, цIена хий, балха эша гIирс. Болх сиха болаш ха кIезига яле а мукъача хана парте XXIV-ча съезда материалаш Iомаю бригада членаша. Дег тIара къоабалъеш тIаэц цар уж.

Советски Союза Коммунистически парте, вай Советски правительствас советски наьха еча йоакхоанна жоп а луш района комсаш лелаераша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд 80 эзар тонн дикача комсий чуэца. ХIаьта цунах продукци йоахача чхьагIара заводий болхлоша а лерхI дигустаци йоаккхача выставкашка дошо медалаш йоахаргйола чхьагIар арахеца.

Н. КАРАГИЧЕВА,
КПСС Наурски райкома секретарь.

ЛАЬТТА ДАЙ

КПСС XXIV съезде яьча ший доклада тIа Л. И. Брежнева белгал ма даккхара, хIара колхозен совхозен ялата хьувкъам кердача пятилетке дикка лакхбар дIахо а юрта боахам дегIабоалабара керттера проблема я. Из гIулакх чIоагIа теркам тIабахийта леладу оаха. Соахка кхаш леладеча шоллагIча бригаде 10 саг юкъе а волаш механизированни звено вIашагIъеллар ялат леладе. Звенона керте эттар опыт йола, техника дика йовза механизатор Дорохов Алексей. Цар шоашта учетчик, бригадир хьашт дац аьлар. ДIадувча лаьтта 1156 гектар дIаелар царга, 6 трактор, 4 комбайн, эшаш йола кхы тайпа техника елар. Дика механизатораш вIашагIкхийтар цу звено. Лаьтташ оахаш, ялаташ дIадуваш, чуэцаш шоаш бар уж. Транспорт тоъаш ца хилча, трактора тIехьа прицеп а тессе звенос ше дIакхухьар хьатта ялат. Iуйкъа ханз деиз боад къовлабаллалца бора болх. Бригада болх беш хинна моттиг юрта гаьна яр. цудухьа ахкан замалахь бригаде йоахар бийцаш, хIана аьлча болх дуккагIа хьаIайта дог доагIар, звенос наряд йоацаш, аккордно-премиальни методах болх беш хиннабале а, дийнахь комбайна тIа бора болх, бийсанна лаьтта оахар. Бакъдар аьлча, халонаш йоацаш-м дацар. Продукци яккхара план 100 процент кхоачашйир, ялапена оттаьча тарифни фондага хьежжа эц звеной членаша алапи, тIаккха из хIаране баьча балха, деноштa хьежже декъ. План тIехккхоачашйича, закупочни маьхех кхы тIа а 25 процент тела оттадаьд, хIаьта, нагахь санна звенос хаоттама хьалаш аьттув боацаш хиларах план кхоачаш ца йой, вешта аьлча план кхоачаш ца яр звеной бехк беце тIаккха царна технологически карта тIа оттадаьча алапега хьежжа перерасчет ю.

ЧIоагIа безам тIабаха болх бора механизатораша. Нагахьа санна звенона хьабе болх ца хилча, техника сеца ца лоаттаяр дукха бригадана новкъостал дора, хIаьта цигара даьккха алапи звеной членашта юкъе цхьатарра декъар. ВIашн чIоагIа тешаш а сакхетамца а бора звеной членаша болх. Цхьанне а бусташ дIаэцеши бацар болх. Шоай лоIамагIа бар механизатораш, хIаранена хов ший балха моттиг малагIа я. Цудухьа укх тайпара да звеноси бригадан баьча балхах хьахиннараш а: кIа — хIара гектара тIара бригаде 24,1, звено 25,2 центнер, цхьан центнерага дIабаха мах—бригаде 4 сом 41 кепиги, звено 3 сом 85 кепиги; мукх хIара гектара тIара бригаде 26,2 звено 22,6 центнер, цхьан центнерага дIабаха мах — бригаде 6 сом 46 кепиги, звено 5 сом 6 кепиги; кIан I центнер яккхарга дIабаха къахьегам — бригаде — 3—15, звено 2—09 сага сахьат. Ше дика хилар хьахьекхар механизированни звеной балха опыто. Къа дика хьийгар ин. Цурасва, Шарова, Мдзинарашвиле, шчй воIаца комсомольнаца Николаяпа Ермизина, Хасиева, Рыбалкос. Звенос леладора кIа — 542 гектар, мукх — 89, кен — 50, хьажкIаш — 75, генараш — 400 гектар. Уж деррига ялаташ шоай ханнахьен ца дойташи чуийцар.

Дукха ха йоаццаш бригада собрани хилар. 1969 шера ноябре хиннача кхоалагIча Ерригсоюзни съезде соцам баьб бригадир хоржаши отчет телаши болхло хиларах. ХIанз тха колхоза практике чакхйоэккхаш я из колхозни демократе цхьаькха цхьа акт. ХьалхагIа дагадоххарагIа деш дар долла хIама. Кхоачамбар колхозхоех моллагIча цхьаннена колхоза председатела бIарг тIаэттача: цо оалар — «хьо бригадир хургва». ХIанз ишта дац, колхозхошта фу хет хьажа веза. Нагахь санна из саг шоашта ца вовзе, ший гIулакх нийса, дас санна йоакхо еш цо леладергхиларах шоаш дог тийша ца хуле, тIаккха иззаморг чакхвалийтац.

Звенос шера баьча балхах лаьпа отчет елар бригадира Виктор Константинович Боровлева. Цо дика могайир механизированни звено. Бокъонца бола лаьттан дай а хилар звеной къахьегамхоех. Цудухьа иззамо цхьаькха а 15 сагах латташ йола механизированни звено вIашагIйолла лаьрхIар Н. Евдощенко керте а волаш. Собране бригадир харжарах дола дош эттача, юха а массава раьза а хинна бригадиралла хержар Ленина орден лелаю Виктор Константинович Боровлев. ДIахо, Боровлев а тIехьа 7 саг юкъе а волаш бригада Совет хержар собране.

А. УРОЖАЕВ,
Суженски района Кирова цIерагIча колхоза ВЛКСМ комитета секретарь.

ШИЙ СИЙ ДАЬККХАД

10 шу хьалха, ше 8 класс яьккха яьлча МалгIабика районерча йоккхача Ачалкхерча библиотеке балха ера Бязиева Лейла. Хала дар юххьанца книжкаш дукхадезаш йолча йоIа болх бе. ХIаьта а района дикагIболча библиотекарий опыт Iома а еш ший болх тоабе йолаелар из. Библиотекана ремонт йир, басар хьекхар, книжкай стендаш тоайир, кхы болх бир Лейлас. Балха еначa шерре а гучадаьлар Лейла дика болхло йолга, ше бу болх мел бехктокхаме ба ховш хилар.

Массаза а елаенна, Iымерза тIаэц Лейлас ше йолча библиотеке баьхка нах, сакъердаме книжка харжа новкъостал ду. 539 саг ва укхаза книжкаш дешаш. ДуккагIа бараш Лейлас книжкаш мерздаь ба уж. Масала, М. Бенкартиева деша догдоагIаш яцар книжка. ХIанз деша книжка ца хилча Iелуш яц из. Массах ва Ачалкхе Лейлайгара беркат даьнна.

Библиотеке кегий нах иха а ца Iеш, юртара боккхий нах, пенсионераш ух.

Библиотеке цIена, наргIата, достам болаш я. Чухь хьалдийтта плакаташ, лозунгаш, деза литература хьахаржа атта хургдолаш нийсъяь книжкай витринаш я. Масала «В. И. Ленина произведенеш», «Ленинах дола литература», кхыяраш. ХIаьта, укхаза я граждански оборона, парте съезда — дика къахьегам, бIаьстанара ялаташ дIадера яха, иштта кхыйола уголокаш.

ДIадахача ленински юбилейни шера, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна дешарий новкъостала чакхъяьккхар 3 книжкий выставка, 4 обзор, 5 беседа, дешархой конференци, иштта кхы дIахо а. Цудухьа цунна еннай «РСФСР дикагIйола библиотека» яха цIи, Сийлен грамоташ, совгIаташ, ахча премеш. Каст-каста го йиш я Лейла кхашка, фермашка, бригадашка. Цо цига болхлошта довзийт вай мехка, доазол дехьара керда хIамаш. ДIаяхетабу партен правительствай соцамех, дувц уж толамца кхоачашдара де дезараш. «Алханчуртский» совхоза къахьегамхой каст-каста дукха еза хьаша хул Лейлах.

ДIаяхача замах юхедиса гIулакхаш дIадахара лира къовсам лоаттабечарех я Лейла. Ачалкхе цу хьакъехьа сход хиннача хана дика къамаьл дир цо. Во, доастам боахаш бийцар цо шоай юртара урдув даьха нах.

Шозза юрта Совета депутаталла хержай Лейла. Районе дикагIйола библиотекарь я из. ДоагIа а доагIаш сий ду цун юртарча наха, района культура отдела болхлоша. Дукхача наха накъадаьннад балхага даьнна Лейлай кIай кулгаш.

Вай парте XXIV-ча съезда сийна культура болхлошца яхье а яьнна кхы а дикагIа къахьегаш я из. ТIайица декхараш цо кхоачашдергхиларах шеко яц, хIана аьлча дика бовз, беза цунна ший болх.

Иштта ший сий даьккхад библиотека заведующи йолча Бязиева Лейлас.

Б. ГАСАРОВА.

Яхь шерагIа яржаш латт

Доккхий декхараш да «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахошта укх шера хьалхашка латтараш. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй управлене службай, бригадий коллективаша. Мехкдаьтта лаккхара биъ бетта план тIехкхоачаш а еш планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» 5.800 тонн я. тIайийцача социалистически декхарех планал совгIа даккха дезаш хиннар 5.500 тонн мара йоацеча. Газ яккхара укх шера хьалхарча ах шера тIайийца хинна социалистически декхараш хIанзлехьа шозза тIехккхоачашдаьд мехкдаьттахоша. Социалистически яхье хьалхара моттиг дIахецаш Ю. Я. Беренци П. В. Еремееви керте латтача цхьоалагIчеи шоллагIчеи районни инженерно-диспетчерски службай коллективаша.

С. БЫКАДОРОВ,
«Сунжанефть» НГДУ планови отдела начальник.

ХьажкIий лакха хьувкъам кхебара

КПСС XXIV съезда Директиваш тIа белгалдаьккхад хIара колхозеи совхозеи ялата культураш хьувкъаелга дикка лакхде дезаш хилари гурахьа дув ялат алсамдаккха дезаш хилари. Цу исторически соцамаша дог айдаь болча тха района юртбоахама къахьегамхоша лакха социалистически декхараш тIайицад кердача пятилетка хьалхарча шера. Цар лаьрхIад ялата культурай хIара гектара тIара чубахьа хьувкъам 21 центнерага дIакхоачабе, хий дехкача лаьтташкара бахьаш 40 центнерага а кхоачабеш, ялата йийна хьажкIаш хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 45 центнер чу а ийца ерригача районе гIолла 38 эзар тонн ялат чуда.

Уж декхараш кхоачашдеча къаьстта лоархIаме я хьажкIаш. Из культура укх шера ялата лаьрхIа тха районе 3500 гектара тIа дIаюергья, царех 500 гектар хий дехкача лаьтта юваш. Дукха ха йоаццаш района боахамашка хьажкIаш лелаерий совещанеш чакхъяьлар. Белгалдаккха доагIа ер шу дIадолалуш районе ялата лаьрхIа хьажкIаш 3000 гектара тIа дIае оттадаь хинналга. ХIаьта КПСС XXIV съезда Директиваша юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь ялат алсамдаккхарах дола декхараш дайзача, хьувкъам лаккхбара торонаш лаьрхIа а лаьрхIа, совещанешка соцам бир хьажкIаш дIаюв лаьтта районе 500 гектара шерде. Цул совгIа хьалха тIайийца хинна социалистически декхараш кхы а лакхдир хьажкIаш лелаераша.

ХьажкIаш дIае къоастадаьраш дикагIа дола кхаш да Минеральни органически удобренеш ехка, лаьттанца Iайна тIоадал дIа а къайла, массехказза макха баьккха, культиваци яь дика кийчдаь лаьтташ да уж. ХIаьта хий дехкача лаьтташка йийнача хьажкIий мугIараштa юкъера лаьтта кIаьд а деш, кхозза вегетационни хьисапе хий дилла оттадаьд.

Тха района Iилма хьалашка диллача хIара гектара тIара хийцца юкъера лаьрхIача 30 центнер хьажкIаш чуя йиш я. хий дехкача кхашкара 45—50 центнер. Масала, 1967 шера «Кавказ» колхозе 350 гектарах хIаранена тIара юкъера лаьрхIача 47 центнер хьажкIаш чуера кхаш леладераша. Цу масало хьагойт хьажкIий хьувкъам лакхбара резерваш районе йолга.

ХIаьта силоса лаьрхIа дIайийнача хьажкIий хIара гектара тIара 600 центнер баьццара масса чуэца йиш йолаш да районе. Уж декхараш кхоачашдар керттерча даькъе механизаторех тийша да.

Района боахамашка укх шера хьажкIаш кхеяра 40 механизированни звено вIашагIъеллай. Царех хIаранена дIахьожадаь лаьтта да, Iалашбаьб звено членаш хилаиза яргйоацача техникаца, инвентарaца, кхыча эшача гIирсаца. ХIара звенона отта а даь технологически карташ деннад. Цига белгалъяьхай ерригa агротехнически мероприятеш, кхашка де деза балхаш малагIча ханашка чакхдаха деза, удобренеш яккхара нормаш, кхыдараш. ХIаьта звеношта кулгалле оттабаь механизатораш хьажкIаш кхеяра йоккха опыт йола, цу культура лакха хьувкъам кхебара де дезар ховш нах ба. Иштта «Кавказ» колхозера А. Бохчиков, М. Блохин. «Ингушский» совхозера А. Алероев, М. Ганлалоев, Б. Гардanов, «Алханчуртский» совхозера С. Валелов, Д. Совтиев, кхыбараш.

ХьажкIаш лелаераштa хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара механизаторашта новкъостал де деза боахамий специалисташа а. Цар тIахьожам лоаттабе беза юртбоахама культураш дIаюеш, кхашкара кхыдола балхаш чакхдоахаш, агротехнически приемаш лораяра. цул совгIа хьажа беза механизаторий балха хьалаш лерттIа вIаштIехьдаха, цар балхацара безам совбаккхара оттаяь мероприятеш мишта кхоачашъю.

ХIана ханнахьен дикал лакха йолаши хьажкIаш дIаера балхаш чакхдачара къовсам баьржаб хьажкIаш кхееча звеношта юкъе. ДIайийнай хьажкIий хьалхара гектараш. Ерригa хьажкIаш агротехнически дикагIча лоацача хана дIае декхар тIа а ийца къахьегаш ба механизатораш.

ТIайицача социалистически декхарашка хьежжа хьажкIий хьувкъам кхебара дукха къахьега дезаргда механизаторий. Цхьабакъда тхо тийша да шоашта хьалхашка латта лакха декхараш цар толамца кхоачашдергхиларах.

А. ДАСКИЕВ,
МалгIабика района юртбоахама управлене керттера агроном.

Цун йолча нийс турбинана (5 миллион киловатт) кхы тIа оттаергья ши турбина, тIаккха цун мощность ялх миллион киловатт хургья!

ДIахо а хьалъергья 6,4 миллион киловатт мощность йола Саянски ГЭС. Кхоана, Братски гидроэлектростанци а санна, йоккхача территориально производственни индустриальни комплекса лард а хинна дIаоттаргья из. Цуния юкъе гIоргья дуккха предприятеши комбинаташи. Укхаза хургья алюминиеви химически, кхыйола энергоемки производстваш. Кхоачалургйоапа запасаш йолча Сибирегlен хиш тIа сунташ ехкий дIайолха расходаш сиха юхамел таоттаргья.

Кердача пхе шера программа тIа белгалдоаккх энергетикана, лаьтта хий диллара, халкъа боахам хица Iалашбара, кемаш ле лилгеи чкъаьрий лувцилгеи дегIадоаладара хин ресурсех комплексни пайда эцилга лоархIаме хилар. Энергетикан хий дилларен декхараш гармонически кхоачашдари масала, йоалас мегаргья Нурекски ГЭС. НийслагIча пятилетке болх бе йолалургья цун хьалхара агрегаташ.

Таджикистана лоамашка Пулисангински чIожа Вахш яхача сиха додача хи тIа юллаш я лакха сунт. Ала а доагIаш оал таджикаша Нурекски ГЭС-ах «Юкъерча Азен кIерам». Цунах хургья СССР-е йоккхагIчарех цаI. 27 миллион киловатт-сахьат мощность йолча цо хIара шера 12 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги лургья. Цу хана чухь Нурекски гидроузелах дIадийпар дика хулача, бакъда, йокъал хулача лаьтта хий дехка база а хургья. Къаьстта аьлча, Дангарински арен доагадаьча лаьттан итташ эзараш гектарашка хий кхоачаргда.

Энергетикан лаьтта хий диллараен декхар комплексно кхоачашаь нийслагIча, пятилетке хьалъяь ярг йолча Казахстанерча Капчагайски, Киргизерча Токтогульски гидроузелаша.

— Ховш мадарра, дикка дегIайоалае лерхI атомни энергетика. Цу хьакъехьа фу оалалургда хьога?

— ХIаа, атомни энергетика дикка дIахьалхашка гIа боаккхаргба. 1954 шера Советски мехка Обнинске дунен тIа эггара хьалха атомни электростанци болх бе йолаелча дIайолаелар атомни энергетика лама. Ядерни реакторaш хьадарен царга болх байтаpи йоккха опыт Iоаяьй вай — Ново-Воронежски, Белоярски, Мелекесски яраш санна йола йоккхий атомни электростанцеш хьаяьй. ХIанз вай хьалъю Билибински, Шевченковски, кхыйола станцеш. Шеко яц йоккхий атомни электростанцеш рентабельни пайдане хилара, йоккха кхоане йолаш хилара. Тепловой электростанцел АЭС-аш толашагIа хилар да цар овкъара чиллацеи сангалцеи фо бIехдеш ца хилар.

НийслагIча пятилетке СССР атомни станцешка болх бе йолалургья 6—8 миллион киловатт боарам бола мощносташ. Плана тIа лерхI хIараяр I миллион киловатт хула реактор оттаеш йола йоккхий АЭС-аш хьалъе. Уж станцеш хьалъергья дуккагIа даькъе доагор кхоачамболаш доапача европейски даькъ тIа: Ленинграда юххе, Курски областе. Болх бе йолалургья Украине эггара хьалхара Чернобыльски АЭС. хьалъе йолаергья Смоленски яр, энерги лургья Армянски атомни станце цхьоалагIча блоко.

Ядерни реакторех аьлча, вай техкай тайп-тайпара реакторaш, царца естественни уранах эггара биззагIа пайда эцаш йола, сихача нейтронаш тIара реактор а тохкаш. Из тайпа реактор геттара перспективни я.

— Электропередача гаьнара линеш яхкара даькъе фу дергда энергетикаша?

— СССР геттара гаьна баьржа уллаш мохк ба, цудухьа цхьан моттигера вокхазахьа электроэнерги кхачийтар чоалхане гIулакх да. Ала дезаш да гаьнарча электропередача техникe вайна кIезига хIама карагIдаьннадац аьнна. Хьаяьй Москвацеи Уралацеи йоккхий волжски гидроэлектростанцеш юза 500 киловатт напряжени йола магистралаш, 800 киловольт напряжени йола Волгоград — Донбасс яха постоянни тока лини, хIаьта иштта Конаковски ГРЭС — Москва яха 750 киловольт йола переменни тока магистраль.

Вай тIехьа тIайоагIача хана а гаьнна дIаккхачийта езаргья электроэнерги. Эггара хьалхара цу тайпара йола гаьнарчул гаьнагIа йода трасса хургья 2500 километрал йIаьхагIа йола Экибастуз (Къилбаседа Казахстан) — Тамбов (Юкъера Росси) яха лини. ЦIаккха а ца хиннача тайпара йола постоянни тока напряжени — 1500 киловольт хилийта лаьрхIа я из. Лоха калори йола экибастузски кIор боагабеча Казахстана низ болча тепловой станцей ток Россе центральни даькъ тIа кхоачаргья цу линегIа.

Электропередача гаьнарчарел гаьнарча линеша йиш хулийтаргья хьатIайоагIача хана Сибарегlен тепловойи гидрон электростанцей дарегIарча электроэнерги геттара доккхий тоаголаш СССР европейски даькъ тIа кхачийта. Берригача мехка ЦаI йола энергетически система хьаяра тIехь боаккха боккха гIа хургба цох. Из Iалаьмате йоккха идея кхоачашъяра, бакъдар аьлча, кIезига шераш эшаргдац.

— МиштадIа-юха нийсъергья электроэнерги халкъа боахаме?

— Цун керттера потребитель промышленность ма йий.

Массане а, технически прогрессаца дувзаденна вай кхетадеш мел долчо: электросталеплавильни пишкаш, металла сихха обработка яр, хIанзара хими, электроника, ах проводникаш, атомни промышленноста материалаш кийчъяр — цу дерригне а дIадех электричества камаьрша тоатолаш. Пхе шера плана тIа белгалдоаккх производство технически эргаьяккха тоаеш цун электрификаце боарам лакхен электротехнологически процессаш кхы а шерагIа юкъейоалаен езаш хилар.

Къаьстта теркам тIабахийта лерхI оаха дIахо а юрта боахама электрификаци е езаш хилара, укх тIеххьарча шерашка колхозии производстве технологически процессашта еш йола электромеханизаци лаккхъеннай. 1970 шера колхозашен совхозашен пайда ийцача ерригача электроэнерге итт даькъах нийс пачхаьалкхен системашкарен электростанцешкарен кхаьчар царга. Цо тешшаме энергеца Iалашъю юрта районаш, ахархочун къахьегам а быт а аттача доаккх. НийслагIча пятилетке колхозашкеи совхозашкеи электричество дIайохийтаргья шозза дуккагIа.

ТIа-тIа дуккагIа еза электроэнерги транспорта. СССР-е электрификаци яьй ткъаь итт эзар совгIа хулача машинаькъа. Укх гаргарча пхе шера кхы а ялх — ворхI эзар километр хулача наькъа электрификаци ергья. Ховш мадарра, машинаькъа электрификаци яро чIоагIа лохду дIа-юха мухь хьош а нах буташ а дIадодар. Дагадохийта дезаш дий транспорте культура лакхъяра, болх тоабара, наьха къахьегама хьалаш тоадара влияни еш хилар?!

Бытовой хьаштаашта электроэнерги эшаш хилар а лакхлу. Бахача наьха хIара шера дуккагIа хул холодильникаш, стиральни машинаш, пылесосаш, телевизораш, кхыйола электроприбораш. Быте электроэнерги эшаш хилар мел лакхденнад ха йиш я укх масалах. Грузински СССР-е я Земо-Авчальски ГЭС. Республика берригa халкъа боахам лакхбеча керттера лоархIам болаш яр из цхьоалагIча пятилетке. ХIанз Грузе бахача наьха духхьал телевизорашта эш из сянна йола ши станци.

1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера план — из мехка дIахо а электрификаци яра йоккха а уйла тIайохийта а программа. Оаха, энергетикаша, долла хIама дергда из толамца кхоачашъяра.

(АПН).

ЦХЬАЙТТА БЕРА НАНА

Денал долеш кхалсаг я шоана сурта тIа бIаргагу Наьсар-Кертера Досхоева Маддан. ДIатIахьежача вIалла хеталургдоаца хьинар, тешам, халонел котъювла оамал я цун дегIаца.

Iуйрийна 5—6 сахьат даьлча хьалгIотт Маддан. Доахан дийтте, коа лостам бийя, шийн цхьайтта дезалхочоа даа хIама кийчдаь йоалл из уж хьалгIовттале. ТIаккха водар деша вахийте (7 дешархо сравоал цу цIагIара хIара денна) балха водар накъаваьккхе, цIагIа, дусача берашта шишийн де дезар дIааьле, хьехар а дийя ше а балха йода (Назранерча автотранспортни предприятерча буфете я из). Цул а хьалхагIа балха вода Маддана мар — дезале да Кхримсолта (из а цу автопредприяте шофер ва).

— Мишта вIаштIехьдоал хьа иззал дезал лелабе а балха аха а? — хетт аз Мадданага.

— ДоккагIдола бераш зIамагIчарга хьож, хоадам боллаш де дезар шоашка дIахайтача. Хов царна тхо — да а нана а дийнахь сарралца мукъа доацилга. БоккхагIбарех цаI, шиъ цIагIа воацаш дисац цIа. Саготде ца дезаш паргIатта болх бе йиш йолаш я со.

Хоза кхуваш доагIа Маддана бераш—пхи кIаьнки ялх йиIиги. ВоккхагIвола Бахьауддин дийша ваьнна Советски Эскаре гIулакх де вахаа дукха ха йоаццаш. ШоллагIа йола Тамара «Электроинструмент» заводе балха я. Вожаш (школа баха ха кьатIа ца эттараш боацаш) дешаш ба.

Шийн болх дика лелабу Маддана. Шоферий хьашташ кхоачашду цо, царна эшар Iалашду.

Атта дац иззал дезал кхебе а балха аха а. ХIаьта а цун вIаштIехьдоал из. Сий долаш ба цуча наькха тIа боалла дукхача берий нанна тела дошо седкъа. Хоза кхетам луш Даьхенна пхи зIамига саги ялх йоIи кхеярал сийдолашагIа декхар малагIа даI

М. ЗАНГИЕВ,
сурт автора.

1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIV-ча съезда Директиваш тIа бокха теркам тIабахийтаб халкъа образованена. Из доагIаш да. Халкъа образовани дIахо а дегIайоалаяр халкъа материальни културни боарам лакхбара хьакъехьара пятилетка хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара эшача хьалех цаI да.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

БОЛХ БЕ БЕЗА КЕРДАЧА ТАЙПАРА

Просвещене декхкий толамаш даьхар дIаяхача пятилетккагIа. 1965 шераца нийсдича республике юкъерча школай сеть 81,8 процент лакхъелар, хIаьта цар чу деша багIараш берригача школьникех 73,3 процент ба. Дикка кIезигъелар юххьанцара зIамига комплектни школаш (116 хинначара 63 мара ца юсаш), цар чу дешаш хинна бераш школашка-интернаташка даьхад.

1970 шера 8 класс чакхъяьккхарех 60,9 процент хIанз нийслагIча классашка деша багIа. ДукхагIа хул 10 класс чакхйоахараш. Дика хIама да хIанз 5—10 классашка дешабагIарех ахаш нохчийн гIалгIайн йиIигаш хилар.

Эргаьккха тоаю дешара-хеттам балара процесс. Iилма, техника, культура дегIаахаро дIадехарашка хьежжа йолча планашкеи программагеи яьннай школаш. Биологе, химе, астрономе, черчене, физически культура, къахьегам Iомабара, изобразительни искусства, илли алара, хIаьта шитта I-ча, 2-ча, 4-ча классай кердача программашка яьннай школаш.

ХIанз вай республике болх беш я 257 эзар дешархо вола юкъерча дешара 462 школа. Царел совгIа болх беш болча кагирхой 44 школа а я.

Бакъда кхоачамбоацарех из дийцача я дargдац. Йизза кхоачашъяьнзар школьни зданеш болх бе йолаялийтара заданеш. Школьни помещенеш ца хилар бахьан долаш 10233 дешархо кхоалагIча смене деша дезаш хилар, царех 62,5 процент I-чей 3-чей классашка дешабагIараш а болаш. Хьехархошта коммунальни фусамаш тоьац. Дукха дешархой чубусаш хилар дIадаьккхадац. Тайп-тайпара бахьанаш увтташ кхелета дукха нах производстве балха, профтехучилищашка деша ух, бархI-класс йисте в яккхалехьа. ДукхагIча даькъе из хул исполкомашкарча кхелетарий дешай хьакъехьарча комиссешта а ца ховш.

Дешара дерригача шерашка (I-ча классера денз 8-ча классага кхаччалца, школера дешархой дIа ца бохийташ лорабара кIоаргга яьча анализо хьахьекхар ялхлагIчен ворхIлагIчен классашкара дешархой эггара дукхагIа тIерабувлаш хилар.

КПСС XXIV съездо советски школана, хьехархошта, халкъа образоване берригача болхлошта хьалхашка керда доккхий декхараш оттадаьд. Кердача пхе шера берригa нах юкъерча образованега бахара декхар хьалхашка оттадаьд парте. ДIадахача пхе шера кхоачашдеш хиннар дизза чакхдаккха деза хIанз. Из боккха социальни лоархIам бола а кхоачашдара дукха къахьега деза а паччахьалкхен декхар да. Из вай кхоачашде деза, хIана аьлча пятилетка керттера декхар: «...социалистически производство дегIайоалаяра темпаш лакхъяра, цун эффективность лакхъяра, Iилма - технически прогресс сихъяра, къахьегама овсарле лакхъяра ларда тIа халкъа материальни културни боарам дикка лакхбара» декхар кхоачашдара эшача керттерча хьалех цаI да из.

Вай дика кхетаду вай мехка кхоане дуккхача даькъе боккхагIбарашкара эстафета дIаэцаргйолча, вай общество дIахо югаргйолча, шоай даьйи ноанойи меттаноаш тIа дIаоттаргйолча, кхашка болх бергболча тIехьенах тийша хилар. Iилмаш карадерзадаь, бокъонца кийчбенна, знанеш лаха а царех практически пайда эца а ховш бола нах эш. Профессиональни кийчо яра ларда майий юкъера образовани. Бераш та дешар хьехареи кхетам балареи хьакъехьара хьехархочун бехктокхам боккха ба.

ХIара хьехархой коллективо уйла е еза дикача знанешца Даьхе гIадьюгаргйола, шерра кругозор йола, идейно - кхийна а вай идеалашта тешаме а, общественни хьинар дола, советски наха долча берката хьаьнала къахьега безам хургбола нах арахецаргболаш школера болх вIаштIехьбаккхара.

Цо хьехархошкара дIадех дешар, хьехар-кхетам балара процесс эргаьккха тоаяра тIагIертта къахьегилга, из де деккарийла ду вай парте съезда Директиваша. ХIара коллектив деккарийла я методаш тое, педагогически балха чулоацам лакхбе. ХIара хьехархо деккарийла вa дешархой хIама довза гIерташ хилар лакхде, творчески дегIаахара цар безам тIабахийта, царех хIаране хано, Iилма дIадехарашка хьежжа моллагIа предмет Iомадергдолаш хIама де.

Халкъа образоване даькъе парте оттадаь декхар да дешархошта дешар хьехилга лакхдар. Дешархой знанеш дикал лакхъяр хIанз вахаро тIагIертта дIадехар да. Кхетадеш мадий, из декхар кхоачашдар керттерча даькъе хьехархочох, цун эрудицех, шийн предмет цунна дика ховш хиларах, из политически кийчбенна а идейни виза а хиларах тийша хилар.

Вай массане а уйла е еза, кагирхой безамеи халкъа боахама квалифицированни кадраш эшара хьаштийи лоархIам беш, дешархой профессиональни лостам хилийтара тIаберзабаь беш бола болх кхы а лакхбара.

КПСС XXIV съезда Директиваш тIа боккха теркам тIабахийтаб школай дешара-материальни база чIоагIъяра, къаьстта юртарча моттиге, уж дешара хIанзарча оборудованецеи технически средствашцеи Iалашъяра.

Вайцига хьа а хинна, диккача толамца болх беш я хьехархой говзал лакхъяра институте йола хьехархой квалификаци лакхъяра къаьстта йола система — ахханара курсаш, балха тIара а ца воаккхаш шера йола курсаш, педагогически самообразовани, очно-заочни курсаш, кхыяраш. Цу формех тIехьа тIайоагIаца хана а пайда эцаргба, бакъда дукхагIа теркам тIабахийта беза педагогически самообразованена, дикагIболча хьехархой опытах пайда эцара.

Шерагара шерага дукхагIа хул республика хьалхле лелаюш педагогически кадраш.

Укх дешара шера юкъерча школай шеволча 220 директора лакхера образовани, хиланза яргйоаца педагогически стаж, балха опыт я. Лакхера образовани йола 5—10 классашка хьеха хьехархой дукхагIа хургба.

Халкъа образоване хIара болхлочун декхар да мехка халкъа образовани дIахо а массе оагIорахьара дегIайоалаяра юкъарча гIулакха юкъе дакъа лацар.

П. СКОРОДУМОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра заместитель.

ЛОРАДЕ ХИЙ

КПСС XXIV съезда Директиваш тIа аьннад: «Iалам чIоагIагIа лораде. Лакхбе Iаламан рузкъаех — лаьттах, хих, атмосферах, лаьттан ченашкарча эзача охкалех — хьурмат деш пайда эцара, лаьтта тела беркат дебадара хьалхара предприятей, учрежденей, организацей бехктокхам».

Цу гIулакха кердача пхе шера плана тIа оттадаьд «городаш, болхлой поселкаш, промышленни предприятеш хица дикагIа Iалашъяр дукха хин боахама объекташ хьалъе».

Мах баь варгвоацаш боккха ба Нохч-ГIалгIайчен хин рузкъай лоархIам. Лаьттан тIа а лаьттан ченашка а дукха да вай мола хий.

Мола хий 160—170 эзар кубически метри технически хий 1100—1200 кубически метри дIаихар город Грознега 1970 шера хIара деннеи бийсаннеи. Ахкан замалахь кхашка хий дехкача юкъагIа республике цу гIулакхага дIадода ши миллиард кубически метр гергга хий.

ХIара шера дукхагIа эш хий бахача наха а промышленни юртбоахамеи гIулакхашта а, хIаьта хий ховш ма дарра, кхы алсамдоалаш дац, цудухьа партеи правительстваи вайгара массанегара а дIадех хин ресурсаех — эггара вай дезагIа долча рузкъах хьурмат деш пайда эцилга.

1971—1975 шерий плана тIа оттадаьд гор. Грозне лаьттагIара доаха мола хий 340 эзар кубически метрга дIакхоачаде, вешта аьлча шозза дукхагIа даккха. Городашка Гудермесеи МалгIабикеи, дуккхача поселкашка водопроводаш яхка лаьрхIад. Грозне бахача нахах хIара саго 1970 шера деннеи бийсаннеи 215—220 литр хих пайда ийцаб, хIаьта укх пхе шера 300 литр эшаргда из хIара сага. Дукха да из е кIезига даI Тешшаме ала йиш йолаш да, городерча хIара гражданина културни вахара бизза кхоачам балла из хилар. Цхьабакъда, фуннагIа даь а, цунах пайда дикагIа эцаргболаш дола гIулакх данза даргдац вай. ЛаьттагIара вай хьаувзача молача хих хIанзелца 40—50 процент дIаахийтад производственни гIулакхашка, технически хий дIаахийта дезача метте. Масала, Нохч-ГIалгIай автотранспортни управлене шийн дукхагIа йолча гаражашка мола хий дукха доаду автомашинаши автобусаши юлаш, хIаьта из дикка кIезигагIа доаде йиш йолаш дар дуккхача заводашка, масала. «Электроприбор», «Трансмаш», «Электромеханически», кхыча предприятешка цунах шозлагIа пайда эцара чотах.

Цхьайолча предприятей кулгалхоша партеи правительстваи дIадехаш дар шоашта ховшшехьа а, хьурмат доацаш доаду мола хий. Дукхача предприятешка арматура тоа ца еш лоаттаяр бахьан долаш зехьа доаду дукха мола хий канализаце чу а ухийташ. Цу тайппара доацча гIулакха дов 10—15 процент хий.

Наьсарен район ше а молача хина къе йоллашехьа а, цу районча хьасташкара хьаувзача молача хих деннеи бийсаннеи эзараш кубометраш йоаю «Сунжанефть» НГДУ (начальник нов. Коршаков), производственни гIулакхашта, хIаьта Карабулакеи Назранеи бахача наха цIагIа эшараш та кхоачамбеш дац хий.

1970 шера декабре «СССР Союзеи союзни республичайи хин законодательства Лардаш» чIоагIъьяй СССР Лакхехьарча Совета сессе. Мехка хин ресурсаш лораяраи цунах лерттIа пайда эцараи тIадерзадаь да из закон.

Общественностен инспекцеи декхар да вай республика хин ресурсаш лораяреи царех пайда эцареи даькъе йизза порядок оттаяр.

М. МИНАЕВ,
Къилбаседа-Кавказски бассейнови инспекце воккхагIвола инженер - инспектор.

Советски Грузе — 50 шуъ яха фотовыставка. Жа Iу. Давиташвилен, С. Тевзадзен сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догIа а делхаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш, фегара температура республике гIолла 17—22, Грозне 19—21 градус йIайха а йолаш ха хила тарлу. Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, юкъ-юкъе догIа а делхаш, къулбехьарча районашка ди а къувкъаш, хаьла лостам боацаш гIаьххьача боараме мух а хьекхаш, фегара температура бийсашка 7—12, деношка 11—15 градус йIайха а йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ШУРА ДУКХАГIА ЙОАККХ

Дика къахьегама толамаш даьхар тха района хьайбаш леладераша кердача пятилетка хьалхарча квартале. Шура яккхаран из паччахьалкхенга йоахаран хьалхарча квартала план 106 процент кхоачашйир цар.

Къаьстта лакха къахьегама толамаш даьхар «Дружба» колхоза хьайбаш лелaдераша. ДIадахача шера хьалхарча квартале яьккхачунца нийсйича 163 килограмм дукхагIа шура а яьккха, из паччахьалкхенга йоахара укх шера хьалхарча квартала план 122 процент кхоачашйир цар. Уж толамаш доахащ къаьстта дика къахьийгар дояркаша Мачигова Заманаси Хайдаева Баретеи. Хьалхарча квартале хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 600 килограмм шура яьккхар цар хIаране. Уж толамаш дахарах, укх деношка КПСС райкомеи горисполкомеи карара хара тела Ше байракх елар «Дружба» колхоза фермай къахьегамхошта.

Паччахьалкхенга шура йоахара укх шера хьалхарча квартала план 97 процент мара кхоачашъяьеце а, хIанз укх тIеххьарча хана денгара денга лакхдеш ба шоай къахьегама хьокхамаш «Гудермесский» совхоза хьайбаш лелaдераш. Иштта, укх шера паччахьалкхенга шура йоахара ах шера план кхоачашъяра хIара дийнахь 6400 килограмм шура дIаяла езаш бар хьайбаш лелaдераш. ХIаьта хIанз цхьан дийнахь дIалуш яр юкъера лаьрхIача 7200 килограммага дIакхоач.

Къаьстта дика къахьег Багаев Iайнде кулгалдеча бригада хьайбаш лелaдераша. Укх тIеххьарча кхаь шера цхьаннега а дIалуш яц цу бригада коллективо, района фермашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхача ферма коллектива луш йола карара кара тела Ше байракх. ХIаьта цу ферма коллективана юкъе а хьинарегIа къахьегаш ба дояркаш А. Самраилова, М. Успахаджиева, С. Чалаева. ХIанале хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 700 килограмм совгIа шура яьккхай цар хIаране.

Мишта даьхад цар уж толамаш?

Эггара хьалха совхоза кулгалхоша хьайбаш лелaдерий моральни материальни безам совбаккхара мероприятеш вIаштIехьъяьхар. Иштта, хIара кIиргагIа юкъера лаьрхIача цхьан Iаттагара план кхоачаш а еш массанел дукхагIа шура яьккхача дояркана 10 сом ахча дала оттадаьд, шоллагIа моттиг яьккхачоа — пхи сом. иштта кхыдараш. ДикагIа вIаштIехьдаьккхад къахьегамхой балха хьалаш а. ХIара болхлочоа спецбарзкъаш а денна, болх беча хана эшача гIирсаца Iалашбаьб. ХIаьта хIара ферма Шеча уголоке радиоприемникаш увттаьяь, кхыдараш. Цу гIулакхо дикка совбаккхар къахьегамхой балхацара безам. Цул совгIа къахьегамхошта юкъе барт а чIоагIбелар.

Хьайбашкара йоаккха продукци лакхъялара Iаьткъа шоллагIа дола бахьан хьайбаш кхабарца дувзаденна да. ДIадахача шера планага хьежжа Iалаш ца дарах, Iан замалахь кхо а деш тела дийзар хьайбашта доакъар. Цу гIулакхо чIоагIа лохийр доахангара йоаккха шура. Геттара гIийла долаш Iангара а даьлар уж. ХIаьта хIанз дийнахь дика буц йолча даьгIенашка доажадаьчул тIехьагIа, бийсан концентраташа э а еш сийна буц тел. Цу гIулакхо дика тоадолийташ латт доахан. Цу тайппара денгара денга лакхлу шура а.

Кхыча тайпара латт гIулакхаш «Кавказ» колхозе, «Гудермесский» совхозо санна кхоачашъянзар цу колхозо паччахьалкхенга шура йоахара хьалхарча квартала план. Иштта планага диллача 81 процент мара хиланзар цар дIаенна шура. Из бехк керттерча даькъе колхоза фермай кулгалхой, зооветспециалистий ба. Хьайбай продукци яккхара боахама хьалхашка латта декхар кхоачашдара шоаш бехктокхаме хетац царна. Цудухьа хIанзалца цхьаккха хIама даьлац цар хьайбаш лелaдерий болх тоабара, йоаккха продукци лакхъяра. Иштта, геттара гIийла а долаш Iангара даьнна доахан тоадалийтара цхьаккха хIама дац. Дийнахь доажадаьчул тIехьагIа бийсана цхьаккха тайпара доакъар лац. Кхыча боахамашка бийсана а доажаду гIийла дола доахан. ХIаьта укх боахама специалисташта хIанз а дагадехадац из гIулакх вIаштIехьдаккха. Цудухьа планагIа хIара дийнахь паччахьалкхенга 2200 килограмм йоахка езача цар юкъера лаьрхIача 1600 килограмм мара йоахкац. Уж кхоачамбоацараш хIанззе юстар ца доахе кхоачашдулургдац боахама хьайбаш лелaдерашка шоашта хьалхашка латта декхараш.

И. ЛЮТЕРОВ,
Гудермесски района юртбоама управлене керттера зоотехник.

184 ЭЗАР БАНКА ДУКХАГIА...

9-ча пятилетка хьалхарча шера плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара къаьстта дика къахьег укх шера Грозненски консервни завода коллективо. Цхьа бутт дIабахийтабац цо паччахьалкхен план тIехкхоачаш ца еш. Бигъ бетта планал совгIа реализаци яь продукци бIаь эзар гергга сома мехье я. ХIаьта планагIа лаьрхIачул совгIа арахийца консерваш, томат, тайптайпара сокаш 184 эзар банка я. Социалистически яхье хьалха латт М. Маршани, А. Карапетьянц, О. Кулешова керте латтача цехий коллективаш.

З. ДОШУХАНОВА.

ВАЙ МЕХКАХОЙ ДУНЕН ЧЕМПИОНАШ

Укх деношка Японе кIалтохаргах а лета, дерригача дунен чемпионаш хинна цIабаьхкар вай мехкахой Хасамиков Салмани Давидян Олеги.

Вай республике дика йовзаш я Хасамикова цIи. ДIадахача шера шведски Хускварна яхача городе Европа чемпиона дошо медаль яьккхар къоначa спортсмена. КхоалагIа шу да Хасамиков Салман «Трудовые резервы» общества член вола. Цу хана денз из Iомавеш хьавоагIа СССР спорта мастер Багаев Дэги. Цул совгIа укх шера чIоагIа лозабаь бийхка пхьарс боллашехьа вахар из СССР командаца Японе. Цига Салманах дунен чемпион хилар. Салман 1953 шера ваьв. 1970-ча шера Старосунженски юкъера школа яьккхар цо. Укх шера Хасамиков Салмана лерхI пединститута физкультурни факультете деша ваха.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа): дерригача дунен чемпион С. Хасамикови тренер Д. Багаеи. ШоллагIча сурта тIа: классически кIалтохаргах дунен чемпион Олег Давидяи.

С. ХАКИЕВА,
сурташи тексти.

Доазол дехьара

ХЬАТIАОТТАШ ЛАТТ ДIАЙХА АХКА

Ахка гаргакхачарца Голландерча социальни барометро тешшаме хьагойт дуIа хьовргхилар. Цу мехка укх тIеххьарча шерашка хIанз санна чIоагIа цIаккха а баьржабац стачечни къовсам. Нидерланды массаза а классови дунен хьокхам хетийта гIерташ ма хиннайий буржуазни пропаганда. ХIаьта а укхаза сихха лакхлу инфляци, укх тIеххьарча хана 6,5 процент лакхденнад эггара чIоагIагIа эшаш долча товарий маьхаш. 60 эзар саг ва болх лаха ца могаш. Экономически халонаш халкъа качъяхийта гIерташ я правительство, алапи кхы хьалъайлургдоаца политика лелаю цо.

Забастовкаш ярца жоп лу къахьегамхоша. Роттердамски порта докерий, портови буксирий командай, метал чакхдоахачеи картонажни промышленноста болхлой къовсам толаме чакхбаьннaчул тIехьагIа болх сацийтаб КъилбаседехьарЧа фордах Голланди хьакъоастаеш йолча дамбай керда система хьалъеш болча ши эзар болхлоша. Забастовка ераша дIадех алапи лакхделгеи пенсиони Iалашо тоаелгеи.

250 эзар болча гIишлошъерий стачка кийчлуш латт.

Укх тIеххьарча хана шерра баьржаб ахархой болам. Шоай проблемаш кагий боахамаш дола эзараш фермераш лаьтташ тIара делхабареи йоккхийча капиталистически фермашка дIахо. Къахьегама интенсификаци яреи чотах къоастас гIерт монополеш Голланде, «Юкъарча рынка» кхыча мехкашка а санна. Дукха ха йоаццаш доал деча гIозарий юртбоахама политикана духьала протеста марш хилар Гронингене. Шествена юкъе дакъа лаьцар 25 эзар саго.

Голланде «дIайха» ахка хургдаьнна хеташ ба профсоюзий лидераши боккхий экономисташи. Классови къовсамий «дIайха» ахка.

Гаага,
(Телефонаца).

С. ВОЛОВЕЦ.
АПН соб. корр.

М. Шуман СССР-е варах

1970 шера 13 октябре оттадаь советско - французски протокол чакхдаккхара Советски правительства вехарах официальни визит йолаш вела 1971 шера 4 маера денз 7 мае кхаччалца СССР-е хилар Франце кхыча мехкашцарча гIулакхий министр М. Шуман.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева беседа хилар М. Шуманца. Иштта М. Шуманца беседа хилар СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина. Переговораш хилар СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкоси М. Шуманаи юкъе.

Дагардаршта дIа-юха дагабоалача хана йийцар дунен халкъашта юкъера керттера проблемаш. Советски оагIоно уйла тIаяхийтар укх эггара тIехьарча хана Советски Союзо хьаоттаяьча арахьарча политически гIулакхий программана. ЧIоагIа уйла тIаяхийтар европейски гIулакхашта, цу даькъе йиъ оагIорахьара еча переговораша дувзаденна хьалхашка увттача дешашта а, берригача Европа юкъара совещанин сихагIа кийчъяра чакхдоахача гIулакхашта. ОагIонаша бакъдир шоаш ядерни пхе держава конференци чакхъяккхара тIехьа хилар. Цига дийцар Гаргарча Малхбоалерчеи Къулба - Малхбоалеи Азерчеи хьалашца дувзаденна дола дешаш.

1966 шера денз тIайийлаьча СССР-аи Францеи юкъе цхьана лелaдеча гIулакхашта ларде дадача советско - французски документашка хьежжа йола переговораш дIа-хьа дувцар кхетадеш чакхъяьлар. Цар хьахьекхар дуккхача дешашта позицеш цхьатара хилар, йиш хилийтар юкъера довнаш переговорий накъапа къестаде а машара кхерам тIатасса тарлуш дола кхохкама хьасташ дIадаха а шаккхе оагIув раьза хилар бакъде. Цу тайппара переговораша дакъа лоац Европера кхохкам кIаьдбара юкъе.

ЧIоагIа уйла тIаяхийтар массе даькъера советско - французски гIулакхаш дIахо кIоаргдара.

Барт вIаштIехьбаьккхар Французски Республикаи правительстваи хьалхагIа хьийха хилара жоп луш Франце хьоргйола советски визит укх шера октябре—ноябре хургхилара.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

11 май

ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.50 — Спортивни дневник. 18.00 — Цхьан дезала юкъе (гIалгIай меттала). 18.10 — Телевизиони кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. Техника кхоачамех пятилеткана пайда эцар. Техниках дикагIа пайда эцареи оборудоване болх бар лакхдареи хьакъехьа КПСС XXIV съезд. 19.00 — Кагирхошта йола передача. 19.50 — Шоана, бераш. 20.00 — Футболах йола СССР чемпионат. 20.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.00 — «Квартира хьаэца ордер ена саг» яха художественни фильм.

РАДИО:

6.30 — Юрта Iуйре. 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «Гойгова Iайшета дIалокха гIалгIай ашараш» яха музыкальни передача (гIалгIай меттала). 16.05 — КПСС XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Къамаьл ду КПСС Сунженски райкома секретара Котиева (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.25 — КПСС XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Нохч - ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министра Индербиева къамаьл ду. 16.40— Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта. (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — Вай индустриальни мохк. 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.10 — «ДIалокх Киршенбаума» яха концерт. 18.40 — Москва.

12 май

ТЕЛЕВИДЕНИ:

18.00 — Кердадараш. Советски Грузе 50-шу. 18.05 — Грузински ССР Министрий Совета председатела Джавахишвили къамаьл ду. 18.20 — КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачашде. «Сельхозтехника», районашта юкъера Курчалоевски отделене механизаторий планаши гIулакхаши (нохчий меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Телевизиони кердадараш (эрсий, нохчий меттала). 19.10 — Хоамаш, реклама. 19.15 — КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачашде. Кагирхой — вахте. 19.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Киев). 20.15 — Шоана, бераш. 20.30 — Футбол, шоллагIа тайм. 21.15 — Рахматуллин. «Валара хьалхха». Нурадилова цIерагI долча театра спектакль (нохчий меттала).

РАДИО:

6.30 — Юртбоахама знаней школа (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоржамашкара хоржамашка. «Юрто ший сурт хувц» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.06 — Ленински парте мугIаревар (гIалгIай меттала). 16.20 — Хоржамашта накъадолхаш. Советски Iаьдало вайна деннар (эрсий меттала). 16.35 — Пятилетка боаха гIа. Промышленноста болхлошта йола передача (гIалгIай меттала). 16.50 — «Коммунизм хьалъеча бола профсоюзий лоархIам» яха беседа (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 17.30— Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.10 — Филипп Гончарова «Массадолча шайтIан футтаройна» радиоочерк (эрсий меттала). 18.30 — Къонал (гIалгIай меттала). 20.00 — Концерт (нохчий меттала). 20.30 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи, култураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02318. Заказ № 4567.